

ਜੀਵਨ ਰੂਪ ਸਿਮਰਣ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ

ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਰਕਤ ਜਾਂ ਚਾਲ ਨੂੰ 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਿਰਨਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਨੂੰ 'ਧੁਪ' ਜਾਂ ਸੂਰਜ ਦੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ 'ਕਵਾਓ' ਦੁਆਰਾ-ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਰਕਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ', 'ਸ਼ਬਦ', 'ਨਾਮ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੈ।

ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਰੰਟ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜੰਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਬੱਲਬ, ਪੱਖਾ, ਟਿਊਬ, ਪ੍ਰੈਸ ਆਦਿ, ਪਰ ਹਰ ਇਕ ਜੰਤਰ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਅਨੁਸਾਰ—ਉਸ ਕਰੰਟ ਦਾ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਲਾਹੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ', 'ਸ਼ਬਦ', 'ਨਾਮ' 'ਸਰਬ-ਰਹਿਆ-ਭਰਪੂਰ' ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ'—ਉਸ ਨੂੰ 'ਜੀਵਨ-ਦਾਨ' ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਕੋ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ ਜਾਂ 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ' ਹੀ, ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਜ਼ਰੋ-ਜ਼ਰੋ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਜ਼ਰੇ ਦਾ :—

ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ,
ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ,
ਜੀਵਨ ਆਧਾਰ ਹੈ,
ਜੀਵਨ-ਪਦਵੀ ਹੈ,
ਜੀਵਨ-ਰੂਪ ਹੈ,
ਜੀਅ-ਦਾਨ ਹੈ,
'ਜੀਵਨ' ਹੈ।

Your meditation and remembrance is life-giving, O God.

The arising of vibrations or movement is called 'life-force'.

The travelling of the rays at the appearance of the light of the sun is called 'sunlight' of the 'life-force' of the sun.

In the same way through the 'Word' of the Infinite Being, the fluctuating vibrations of the Divine Light or illumination in the universe is termed as 'life-force', 'Shabadh', 'Naam' that has come into being through the 'Divine' Command.

Electrical current operates in many kinds of electrical appliances for example, in a bulb, fan, tube, iron etc, but in every appliance the manifestation of the current varies according to its construction.

In the same way, the Divine 'Life-Force', 'Shabadh', 'Naam' is ever present and according to the make up of each life form, this 'Life-force' gives it the 'gift of life'. There is only one 'Life-Force' that operates in each and every particle in the creation and is each particle's

manifestation of life,
symbol of life,
support of life,
level of life,
form of life,
gift of life,
life.

ਅਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ :—

ਮੰਡਲਾਂ
ਜੂਨਾਂ
ਕਿਸਮਾਂ
ਰੰਗਾਂ
ਰੇਖਾਂ
ਦੇਸ਼ਾਂ
ਕੌਮਾਂ
ਬੁੱਧੀ
ਖਿਆਲਾਂ
ਕਰਮਾਂ

ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ 'ਜੀਵਨ' ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਲਛਣਾਂ ਵਿਚ :—

1. 'ਜੀਵਨ-ਰੌਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਹੀ 'ਜੀਵਨ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ
2. 'ਜੀਵਨ' ਹੀ—ਉਸ 'ਜੀਵਨ-ਰੌਂ', 'ਸ਼ਬਦ', 'ਨਾਮ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ :—

1. ਬੂਟੇ ਦਾ ਉਗਣਾ, ਵੱਧਣਾ, ਫੁੱਲਣਾ, ਫਲ-ਫੁੱਲ ਲਗਣਾ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਹੋਣਾ।
2. ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਜੰਮਣਾ, ਵੱਧਣਾ, ਫੁੱਲਣਾ, ਜੁਆਨ ਹੋਣਾ, ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਕੇ ਮਰਨਾ।
3. ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ, ਵਾਯੂ, ਅਗਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਕੇ ਫੇਰ ਖਿੰਡ-ਪੁੰਡ ਜਾਣਾ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ 'ਜੀਵਨਾਂ' ਦਾ ਅਧਾਰ, ਸੋਮਾਂ, ਕੇਂਦਰ, ਇਕੋ :—

'ਜੀਵਨ-ਰੌਂ'
'ਸ਼ਬਦ'
'ਨਾਮ'
'ਅਕਲ-ਕਲਾ' ਹੀ ਹੈ।

And according to the different
realms

soul wanderers
types
colours
destiny
country
community
intellect
thoughts
deeds

of the life-forms their life come into being.

In other words:-

1. The proclamation and manifestation of the 'Life-Force' is what is called life.
2. 'Life' is the manifestation and symbolization of that 'Life-Force', 'Shabadh', 'Naam'.

For example:-

1. The germination of a tree, its growth, its flourishing, the bearing of fruits and flowers and eventually its death.
2. The birth, the growth, the flourishing, adulthood, and death after old age.
3. The coming together of elements and their manifesting into the form of water, air ether, fire and later or separate and scatter again.

The support, fountain and centre for all these and numerous other 'life forms' is the one

'Life-Force'
"shabadh"
'Naam'
'Power of Powers'

ਉਪਰਲੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਹੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੌ' ਦੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਗਤਿ ਕੌਈ :—

ਲੋਚਾ
ਕਾਂਖੀ
ਖਿੱਚ
ਚੁੱਪ-ਪ੍ਰੀਤ
ਪ੍ਰੇਮ
ਪਿਆਰ

ਦੀ ਗੁੱਝੀ 'ਤਾਰ' ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੋਮੇ ਵਲ ਅਫ਼ੋਪ ਹੀ ਖਿਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਾਣੀ-ਗਰਮ ਹੋ ਕੇ—ਭਾਫ਼, ਬੱਦਲ, ਬਰਫ਼, ਮੀਂਹ ਦੁਆਰਾ ਪਹਾੜਾਂ, ਨਾਲਿਆਂ, ਨਦੀਆਂ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਵਗਦਾ ਹੋਇਆ—ਕਈ ਸ਼ਕਲਾਂ ਧਾਰਦਾ ਹੋਇਆ—ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਸਹੁ-ਸਾਗਰ, ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾ ਸਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੰਮੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਨੇ ਕਈ 'ਜੀਵਨ' ਭੋਗੇ ਅਤੇ ਆਖਰ ਆਪਣੇ ਸੋਮੇ ਨੂੰ ਆ ਹੀ ਮਿਲਿਆ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਤੇ 'ਜੀਵ' ਦੀ ਜੋਤ, ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੀ ਹੋਈ, ਆਪੋ-ਆਪਣਾ 'ਜੀਵਨ' ਭੋਗਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਪਣੇ 'ਸੋਮੇ' ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰੀ 'ਜੀਵਨ' ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਕਿਸੇ ਅਕਹਿ ਅਤੇ ਗੁਪਤ 'ਚੁੱਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਦੀ ਸੂਖਮ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਭੋਰੀ' ਦੀ ਚਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਸੋਮੇ ਵਲ ਸਦੀਵੀ 'ਖਿੱਚ' ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ 'ਜੀਵ' ਇਸ ਦੇਵੀ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਭੋਰੀ' ਦੀ 'ਖਿੱਚ' ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹਨ।

ਚੌਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਅਲਪ ਬੁੱਧੀ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ 'ਜੀਵਨ' ਅਤੇ 'ਜੀਵਨ-ਰੌ' ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹਨ।

ਇਹ 'ਅਨਜਾਣ-ਪੁਨਾ' ਜਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਜੀਵਾਂ ਲਈ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦੀ ਗੁੱਝੀ-ਮਿਹਰ (Blessing in disguise) ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਹੈ :—

From the above example it appears that deep within the 'Life-Force' there so some secret 'cord' of

yearning
desire
pull
secret attraction
love
romance

that without knowing, is pulling each and every being to its source (its origin).

For example, water from the ocean, upon becoming warm, turns into vapour, clouds, ice, rain and flows through mountains, drains, streams, rivers, assuming many forms and once again returns to its beloved ocean and merges with it. In this lengthy journey, the water assumed many 'lives' and eventually it came back to meet its source.

In the same way the 'Life-Force' of every thing and every life being comes into existence according to Divine 'Command', lives its own 'life' and eventually it returns to merge with its source, the Infinite Being.

This whole play of life is the work of some unutterable and subtle 'silent love's' 'cord of love which is forever attracting him to his Divine Source. But 'man' is unaware of the pull of this divine, innate 'love cord'.

The Infinite Being has given the 8.4 million soul wanderers a limited intellect. That is why they are unaware of their 'life' and 'Life-Force'.

This 'unawareness' or ignorance indeed is the Infinite Being's blessing in disguise because in this too lies their emancipation.

1. ਉਹ ਅਭੋਲ ਅਤੇ ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ 'ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ' ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
2. ਉਹ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਸਬਰ-ਸਬੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗ, ਰੱਬ ਦੀ ਕਰਨੀ ਉਤੇ ਕਿੰਤੂ, ਸ਼ਕਾਇਤ ਅਤੇ ਨਿਹੇਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
3. ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਉਪਰ ਵਲ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
4. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ 'ਅਗਿਆਨਤਾ' ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਲਿਆਣ-ਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
5. ਉਹ, ਮਨੁੱਖ ਜੂਨੀ ਵਾਂਗ, ਸਿਆਣਪਾਂ ਅਤੇ ਚਤਰਾਈਆਂ ਘੋਟ ਕੇ ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ।
6. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ 'ਬਰੀ' ਹਨ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕੁਝ ਹੋਰਵੇਂ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਜੂਨ ਉਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ :—

1. ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
'ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ, ਅਪਨਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ।' (ਪੰਨਾ—441)
2. ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ—ਤਾਕਿ ਉਹ
(ੳ) ਆਪਣੇ 'ਆਪੇ' ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨ ਸਕੇ।
(ਅ) ਆਪਣੇ 'ਕਰਤੇ' ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨ ਸਕੇ।
(ੲ) ਕਰਤੇ ਦੇ 'ਹੁਕਮ' ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨ ਸਕੇ।
(ਸ) 'ਹੁਕਮ' ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨ ਕੇ ਆਪਣੇ 'ਜੀਵਨ' ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇ ਸਕੇ।
(ਹ) ਇਸ ਆਤਮਿਕ 'ਜੀਵਨ-ਸੇਧ' ਦੁਆਰਾ, ਚੌਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨਾਂ ਦੇ 'ਗੇੜ' ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੇ।
(ਕ) ਆਪਣਾ ਅਮੋਲਕ ਜੀਵਨ 'ਸਫਲ' ਕਰ ਸਕੇ।
(ਖ) ਆਪਣੇ ਕਰਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸਮਾ ਸਕੇ।
3. ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਦਾ 'ਸਿਰਤਾਜ' ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
ਸਗਲ ਜੋਨਿ ਮਹਿ ਤੂ ਸਿਰਿ ਧਰਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ—913)
'ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਜੋਨਿ ਸਥਾਈ। ਮਾਣਸ ਕਉ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਈ ਵਡਿਆਈ।'
(ਪੰਨਾ—1075)

1. In innocence and unawareness they live their life according to the Will of the 'Divine Command or Order'.
2. They live naturally in contentment and unlike man, they do not criticise, complain, lament upon the work of God.
3. Automatically they keep on progressing spiritually.
4. In this way, this 'ignorance for them is emancipating.
5. Unlike human beings they are unable to place obstacles in the way of Divine Command by using their cleverness and cunning.
6. In this way they are freed from the consequences of their actions.

Man's story is somewhat different.

The Infinite Being has bestowed untold blessings on human beings and some very special faculties.

1. God has fashioned man in His image.

O my mind, you are the embodiment of the Divine Light - recognize your own origin. 441

2. Man has been blessed with unlimited sharp intellect so that
 - a) He can recognise himself.
 - b) He can recognise his Creator
 - c) He can recognise his Creators Command.
 - d) Upon recognising the Command he can give correct direction to his life.
 - e) Through this Divine Life direction he can save himself from transmigration in the 8.4 million life forms.
 - f) He can make a success of his priceless life.
 - g) He can once again merge into his Creator the Infinite Being.

3. He is the master of all life forms

He installed you above the heads of all creatures. 913

Out of all the 8.4 million species of beings, God blessed mankind with glory. 1075

‘ਚਉਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨ ਵਿਚ ਉਤਮ ਮਾਣਸ ਜੂਨ ਭਲੇਰੇ’ ॥ (ਭਾ: ਗੁ: 15/9)
 ‘ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਜੋਨਿ ਵਿਚਿ-ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਉਪਾਇਆ’ ॥
 (ਭਾ: ਗੁ: 8/6)

4. ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ‘ਦਾਤਾਂ’ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ ।
 ‘ਦੇ ਦੇ ਤੋਟਿ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭ ਰੰਗਾ’ ॥ (ਪੰਨਾ—99)
 ‘ਤੁਧੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਮੈਨੋ ਸਉਪਿਆ-ਜਾ ਤੇਰਾ ਬੰਦਾ ॥’ (ਪੰਨਾ—1096)
5. ਮਾਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੁੱਖ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਚਿਤ੍ਰ-ਬਚਿਤ ਮਾਇਕੀ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ।
 ‘ਨਵ ਨਿਧਿ ਜਿਧਿ ਰਿਧਿ ਦੀਨੇ ਕਰਤੇ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਕਾਈ ਰਾਮ ॥
 ਖਾਤ ਖਰਚਤ ਬਿਲਛਤ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਕਰਤੇ ਕੀ ਦਾਤਿ ਸਵਾਈ ਰਾਮ ॥’
 (ਪੰਨਾ—783)

6. ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੇਕਾਂ ‘ਧਰਮ’ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤੇ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ, ਅਤੇ ਸਹੀ ਆਤਮਿਕ ਸੋਧ ਦੇਣ ਲਈ, ਬੇਅੰਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਲਹਾਮੀ ਬਾਣੀਆਂ ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਭੁੱਲੇ ਭਟਕੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ‘ਜੀਵਨ-ਸੋਧ’ ਦੇਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰੂ, ਅਵਤਾਰ, ਪੀਰ, ਪੈਗੰਬਰ, ਮਹਾਂਪੁਰਖ, ਸਾਧ, ਸੰਤ, ਭਗਤ-ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ।
 ‘ਸਾਸਤ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਬੇਦ ਬੀਚਾਰੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਨ ਇਉ ਕਹਿਆ ॥’
 (ਪੰਨਾ—215)

‘ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਸੰਤੁ ਭਲੇ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ॥
 ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹਿ ਰਸਨ ਰਸੇਰੇ ॥’ (ਪੰਨਾ—1025)
 ‘ਹਰਿ ਜੁਗਹ ਜੁਗੇ ਜੁਗ ਜੁਗਹ ਜੁਗੇ ਸਦ ਪੀੜੀ ਗੁਰੂ ਚਲੰਦੀ ॥
 ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਪੀੜੀ ਚਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥’
 (ਪੰਨਾ—79)

ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

ਜਿਥੇ :—ਸੀਮਤ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੀਆਂ ਚੌਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨਾਂ ਤਾਂ ਇਲਾਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਭੀ-ਉਹਨਾਂ ਦਾਤਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਆਪਣੀ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਉਪਾਓ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

ਓਥੇ :—ਬੇਅੰਤ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ‘ਮਨੁੱਖ’ ਸਭ ਜੂਨਾਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ

- 1 Among the 8.4 million species of life, the human life is the best of all. B.Gur 15/19
- 2 Among the 8.4 million births, the human life is the rare one. B. Gur 8/6
4. He’s been blessed with unlimited boons
- 3 God is Bountiful and Beautiful; He never comes up empty. 99
- 4 You entrusted everything to me, when I became Your slave. 1096
5. Numerous materialistic conveniences have been created for his physical and mental comfort and entertainment.
- 5 The Creator has given me the nine treasures, wealth and spiritual powers, and I do not lack anything. Eating, spending and enjoying, I have found peace; the gifts of the Creator Lord continually increase. 783
7. For man’s emancipation based on his needs, ‘religions’ were brought into being. For the propagation of these religions and to give the ‘right divine direction’ numerous teaching and revealed texts came into being. To give the correct ‘direction to live’ to the lost and the wayward, numerous gurus, avatars, pirs, prophets, evolved suls, disciplined ones, sants, bhagats were sent to the world.
- 6 The great men have studied the Shaastras, the Simritees and the Vedas, and they have said this: 215
- 7 Throughout the ages, Your Saints are holy and sublime, O God. They sing the Glorious Praises of the Lord, savoring it with their tongues. 1025
- 8 In age after age, through all the ages, forever and ever, those who belong to the Guru’s Family shall prosper and increase. Age after age, the Family of the True Guru shall increase. As Gurmukh, they meditate on the Naam, the Name of the Lord. 79

The surprising thing is this

Where: the 8.4 million life forms with limited intellect and unaware of the divine boons are able to fully benefit from those boons and are spontaneously moving towards their emancipation

There: man, with unlimited sharp intellect and being the supreme life form of all the life forms

ਭੀ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ, ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ-
ਰਸਾਤਲ ਵਲ ਰੁੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਫਸੋਸ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ :—

1. ਇਤਨੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ,
2. ਅਨੇਕਾਂ 'ਧਰਮਾਂ',
3. ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੰਥਾਂ,
4. ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਦਰਾਂ,
5. ਬੇਅੰਤ 'ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ',
6. ਬੇਅੰਤ ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ,
7. ਬੇਅੰਤ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ,
8. ਬੇਅੰਤ ਜਪ-ਤਪ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ,
9. ਬੇਅੰਤ ਹੱਠ, ਜੋਗ-ਸਾਧਨਾ,
10. ਬੇਅੰਤ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ,

ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

'ਆਪੋ'

'ਕਰਤੇ'

ਜੀਵਨ-ਸੇਧ

ਜੀਵਨ-ਨਿਸ਼ਾਨੇ

ਕਲਿਆਣ

ਦੀ ਬਾਬਤ ਕੋਈ 'ਗਿਆਨ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ! ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ 'ਦੇਵੀ'
ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਰਸਾਤਲ ਵਲ ਰੁੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ
ਅਗਿਆਨੀ ਜੂਨਾਂ ਤੋਂ ਭੀ ਨੀਵਾਂ, ਮਲੀਨ ਤੇ ਦੁਖਦਾਈ 'ਜੀਵਨ' ਬਤੀਤ ਕਰ
ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਅਧੋਗਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ
ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਕਾਲਪਰਬ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਘੜ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ 'ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ'
ਵੀ ਪਾ ਦਿਤਾ ਹੈ-ਜੋ ਅਤਿ 'ਪ੍ਰਬਲ' ਹੈ।

is yet unaware, unconcerned and becoming defiant (turning away) he is being
carried away towards hell.

The regrettable thing is that in spite of having

1. such sharp intellect,
2. numerous 'religions',
3. numerous religious texts,
4. numerous religious temples,
5. unlimited 'propagation of religion,
6. numerous avenues for knowledge and meditation,
7. so much of 'paath-pooja' (the reading of religious texts and
worship),
8. so much meditation, penance, rites and rituals,
9. numerous headstrong yogic disciplines,
10. numerous religious leaders,

man who has been unable to acquire knowledge about-

his 'inner-self'

his 'creator'

his life's direction

his life's targets

his salvation

is leading a life that is even more lowly, fouled and painful than the rest of
the ignorant life forms. He has forgotten his "Divine" self and he is moving
swiftly towards hell.

Such a pitiful and painful decline of man is reason enough for the need
to do research and contemplation (into this dreadful state).

The Infinite Being has fashioned man in His Own image and bestowed
upon him all powers. Together with this, He has added the 'doubt fallacy' of
egotism (a facility) that is so very overpowering.

ਇਸ 'ਹਉਮੈ' ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ :—

1. ਆਪਣੇ 'ਆਪੇ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁੱਝ ਸਕਦੇ ।
2. ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ।
3. ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁੱਝ ਸਕਦੇ ।
4. 'ਭਾਣੇ' ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ।
5. ਇਲਾਹੀ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ।
6. ਆਪਣੀ 'ਜੀਵਨ-ਸੋਧ' ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ।
7. ਸਹੀ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ।
8. ਆਤਮਿਕ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ।
9. 'ਹਉਮੈ-ਵੇੜੇ' ਮਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ,
10. ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੁਗਤਦੇ ਹਾਂ ।

'ਸਾਧੋ ਇਹੁ ਜਗੁ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਨਾ ।

ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਛੋਡਿਆ ਮਾਇਆ ਹਾਥ ਬਿਕਾਨਾ ॥'

(ਪੰਨਾ—684)

'ਭਰਮੇ ਭੂਲਾ ਫਿਰੇ ਸੰਸਾਰੁ ॥

ਮਰਿ ਜਨਮੈ ਜਮੁ ਕਰੇ ਖੁਆਰੁ ॥'

(ਪੰਨਾ—560)

'ਭਰਮੇ ਆਵੈ ਭਰਮੇ ਜਾਇ ॥

ਇਹੁ ਜਗੁ ਜਨਮਿਆ ਦੂਜੇ ਭਾਇ ॥

ਮਨਮੁਖਿ ਨ ਚੇਤੇ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥'

(ਪੰਨਾ—161)

'ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਜੋਨਿ ਸਬਾਈ । ਮਾਣਸ ਕਉ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਈ ਵਡਿਆਈ ॥

ਇਸ ਪਉੜੀ ਤੇ ਜੋ ਨਹੁ ਚੁਕੈ ਸੋ ਆਇ ਜਾਇ ਦੁਖੁ ਪਾਇਦਾ ॥'

'ਰਤਨ ਜਨਮੁ ਹਾਰੰਤ ਜੁਐ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਨ ਭਾਵਹੀ ॥

ਬਿਨਵੈਤਿ ਨਾਨਕ ਭਰਮਹਿ ਭਰਮਾਏ ਖਿਨੁ ਏਕੁ ਟਿਕਣੁ ਨ ਪਾਵਹੀ ॥'

(ਪੰਨਾ—705)

ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ :—

1. 'ਬੀਏਟਰ' ਵਿਚ ਕਈ ਅਦਾਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ 'ਪਾਠ' ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਰੰਗਮੰਚ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਇਕ ਹਰਕਤ, 'ਅੰਦਾ', ਬੋਲਚਾਲ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਿਸੇ 'ਪਲਾਨ' ਜਾਂ 'ਸਕੀਮ' ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮ-ਬੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਕੋਈ 'ਰਾਜਾ', ਕੋਈ 'ਰਾਣੀ', ਕੋਈ 'ਨੌਕਰ', ਕੋਈ 'ਢਾਡਾ', ਕੋਈ ਭਿਖਾਰੀ

As a result of this 'doubt-fallacy' of egotism we:-

1. cannot discover our 'real self'.
2. cannot develop faith in the 'presence' of the 'Infinite Being'.
3. cannot decipher the Divine Command or Order.
4. cannot abide in the 'Will' (of the Creator).
5. cannot fully experience Divine Blessings.
6. are unaware of our 'life's direction'.
7. cannot experience the real Divine Life.
8. are drifting away from our spiritual heritage.
9. discharge our duties with an 'ego ridden mind'.
10. and we suffer the consequences of our deeds

- 1 *O Holy people, this world is deluded by doubt.*

It has forsaken the meditative remembrance of the Lord's Name, and sold itself out to Maya. 684

- 2 *Deluded by doubt, the world wanders around.*

It dies, and is born again, and is ruined by the Messenger of Death. 560

- 3 *This world is born out of the love of duality.*

The self-willed manmukh does not remember the Lord; he continues coming and going in reincarnation. 161

- 4 *Out of all the 8.4 million species of beings, God blessed mankind with glory.*

That human who misses this chance, shall suffer the pains of coming and going in reincarnation. 1075

- 5 *He loses the jewel of this human life in the gamble, and God is not pleased with him at all.*

Prays Nanak, wandering in doubt, he does not find any rest, even for an instant. 705

Some examples of egotism's doubt-fallacy are given below:-

- 1 In a theatre there are many characters who play different kinds of roles. In the performance, their every movement, presentation, dialogue is controlled according to the 'plan' or 'scheme' of the master (director). On the state some one is a king, a queen, a servant, a benefactor, a beggar

ਆਦਿ-ਅਨੇਕ ਭੇਖ 'ਧਾਰਕੇ, ਆਪੋ ਆਪਣੇ 'ਪਾਰਟ' ਖੇਲਦੇ ਹਨ ! ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਨਿਸਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਦੇ 'ਰਾਜਾ', 'ਰਾਣੀ' ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਬਿਨ ਭੰਗਰ ਸਟੇਜ ਤੇ ਆਪਣਾ ਨੀਅਤ 'ਪਾਰਟ' ਅਦਾ ਕਰਨ ਹੀ ਆਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ, 'ਮਾਲਕ' ਦੇ 'ਨੌਕਰ' ਹੀ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਸੁਤੰਤਰ' ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ 'ਪਾਤਰ' ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ 'ਭੁੱਲ ਕੇ ਜਾਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਖੇਲ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਸਨੂੰ 'ਸਜਾ' ਮਿਲਦੀ ਹੈ ।

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਮਾਲਕ, 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਪਾਰ 'ਹੁਕਮ' ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੁਨਿਆਵੀ 'ਵਡ-ਖੇਲ-ਤਮਾਸ਼ਾ' ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵ, ਆਪੋ-ਆਪਣਾ 'ਪਾਰਟ' ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਜਦ ਤਾਈਂ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਇਲਾਹੀ 'ਸਕੀਮ' ਅੰਦਰ, 'ਹੁਕਮ' ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ, ਆਪੋ-ਆਪਣਾ 'ਪਾਰਟ' ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਦੋਂ ਤਾਈਂ ਇਲਾਹੀ 'ਖੇਲ-ਅਖਾੜਾ' ਨਿਰਵਿਘਨ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਅਦਾਕਾਰ' ਅਥਵਾ 'ਜੀਵ' ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ।

ਪਰ ਜਦ 'ਜੀਵ' ਆਪਣੇ 'ਮਾਲਕ' 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇ-ਮੁੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ 'ਮੋਹ-ਮਾਇਆ' ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ 'ਹਉਮੈ' ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਹੀ 'ਮਾਲਕ' ਅਤੇ 'ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ' ਬਣ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵ ਇਲਾਹੀ ਬਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਮ-ਭੱਧ ਹੋ ਕੇ, ਮਾਇਕੀ ਅਸੂਲ 'ਜੋ ਮੈ ਕੀਆ-ਸੋ ਮੈ ਪਾਇਆ', ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਖ-ਸੁਖ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ।

'ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਜੋ ਚਲੇ ਭਾਈ ਵਿਛੁੜ ਚੋਟਾ ਖਾਵੇ' ॥ (ਪੰਨਾ—601)

'ਜੋ ਮੈ ਕੀਆ ਸੋ ਮੈ ਪਾਇਆ' ॥ (ਪੰਨਾ—433)

ਆਪਨ ਕਰਮ ਆਪੇ ਹੀ ਬੰਧ ॥ ਆਵਨੁ ਜਾਵਨੁ ਮਾਇਆ ਧੰਧ ॥ (ਪੰਨਾ—888)

2. ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਰੰਟ—'ਪਾਵਰ-ਹਾਊਸ' ਤੋਂ ਉਪਜਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਹਰ ਇਕ 'ਬੱਲਬ' ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਬੱਲਬ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਫਿਲਾਮੈਂਟ' ਦੀ ਸੂਖਮ

etc. assuming numerous roles and playing their own parts. Everyone is aware that actually he is not a 'king' or 'queen' etc., but has come for a limited period to the stage to play the 'part' assigned to him and in fact he is a 'servant' of the master (director). They know that they are not 'free' and cannot do as they 'please'. But if some 'actor' forgets his master (director) or rebels and does as he pleases on the stage then the whole play gets interrupted and he receives punishment.

Exactly in the same way, the master of the creation, the Infinite Being, has created this worldly 'huge performance of play' through His boundless order, in which we living beings are playing our own 'part'.

For as long as we continue to play our 'part' within the Infinite Being's divine 'scheme' abiding by (His) Will, until then the 'arena of divine play' will continue to operate without problems and the 'player' that is 'man' will continue to receive tribute.

But when we humans forget our Master, the Infinite Being, and turn away, then in the ignorance of the illusion of attachment, egotism gets hold of them and they assume that they are the 'masters', the all powerful who can do as they please.

In this way humans remain divorced from Divine Blessings and bound by action and reaction, they face pain or peace according to the law of maya 'What I do is what I get'.

- 1 One who walks according to his own will, O Siblings of Destiny, suffers separation from the Lord, and shall be punished. 601
- 2 Whatever I did, for that I have suffered; I do not blame anyone else. 433
- 3 By your actions, you have bound yourself. You come and go, entangled in Maya. 888

2. Electrical current is sourced from the 'Power House'. This current gives light to each and every bulb. In the bulb is the fine filament

ਤਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਉਦਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗਾਂ, ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਗਿਲਾਫ਼ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਇਸ ਵਿਚ ਕਰੰਟ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ 'ਜਗ' ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੀਉਂਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ 'ਬੁੱਝ' ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਮੁਰਦਾ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਬੱਲਬ' ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਜਾਂ 'ਜੀਵਨ', ਕਰੰਟ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਕਰੰਟ 'ਪਾਵਰ-ਹਾਊਸ' ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਲਬ ਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦੀ 'ਹਸਤੀ' ਕਰੰਟ ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 'ਜੀਵਨ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ 'ਸੋਮਾ'—'ਪਾਵਰ-ਹਾਊਸ' ਜਾਂ 'ਨਾਮ' ਹੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਬੱਲਬ ਆਪਣੇ 'ਜੀਵਨ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੇ ਸੋਮੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਏ ਯਾ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਅੱਡਰੀ 'ਹਸਤੀ' ਜਤਾਉਂਦਾ ਫਿਰੇ, ਤਾਂ ਉਹ 'ਬੁਝ' ਹੈ, 'ਪਾਖੰਡੀ' ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ 'ਹਉਮੈ' ਦੀ ਅੱਡਰੀ 'ਹੋਂਦ' ਕੂੜੀ ਹੈ। ਅਸਲੀ 'ਹਸਤੀ' ਤਾਂ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਿਆ 'ਕਰੰਟ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਹੀ, 'ਜੀਵ-ਰੂਪੀ-ਬੱਲਬ' ਦਾ, 'ਜੀਵਨ-ਦਾਤਾ' ਹੈ।

ਐਨੇ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹੀ ਇਕੋ ਅਸਲੀ 'ਹਸਤੀ' ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ-ਜੋਤਿ', ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਇਆ-ਰੂਪੀ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ, ਜੀਵ ਨੂੰ ਇਹ 'ਭੁਲੇਖਾ' ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੱਡਰੀ 'ਹਸਤੀ' ਹੈ! ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ 'ਪੱਖ' ਵਿਚ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਤੇ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ

1. 'ਜੀਵਨ' :—'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ' ਦੀ ਗੁੱਝੀ ਸਹਿਜ ਚਾਲ ਹੈ।
2. 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ' ਯਾ 'ਸ਼ਬਦ', 'ਨਾਮ'; ਹਰ ਇਕ ਜ਼ਰੇ ਵਿਚ 'ਰਵਿ-ਰਹੀ-ਭਰਪੂਰ' ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸਾਧਨ, ਬੱਲਬ, ਟਿਊਬ ਆਦਿ, ਅਨੇਕ ਜੰਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਲ ਰਹੀ ਕਰੰਟ—ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਾਲ, ਪੀਲੀ, ਨੀਲੀ ਰੇਸ਼ਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਰਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਰੰਗ, ਸਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

wire through which the electricity manifests itself. Around the filament is positioned a glass cover of varying colours and shapes. When the current flows through it, it 'lights up' or it becomes alive. If not, it goes 'off' and becomes 'dead'.

The 'bulb' receives its 'light' or 'life' from the current and the current comes from the power house. The bulb by itself has no beingness. Its beingness is brought about by the 'presence of current'. This is why the 'source' of the 'light of life' is indeed the 'power house' or Naam.

If the bulb forgets the source of its 'light of life' or denies it and begins to exert its own individuality, then it (the bulb) is 'wrong', it's hypocrisy and its ego's 'individuality is falsehood. The real 'form' is the 'Infinite Being' and the 'current' that arises from Him or 'Naam' is the 'provider of life' of the 'embodiment of life's bulb'.

Exactly in the same way, the "Infinite Being" is the only 'Form' whose 'life giving light' is present in the innate self of each and every being. But in the ignorance of materialistic doubt-ridden fallacy, man has this mistaken notion that he is an individual with a separate 'identity'. He regards himself as, the be all and end all of everything, with the result that in every 'aspect' of his life, what manifests and predominates is 'I – mine ness'

It has been stated earlier that

1. 'Life':- is the secret spontaneous working of the 'Life Force'.
2. 'Life Force or 'Shabadh', 'Naam' is totally pervading and permeating each and every particle.

Just as there is only one form of electrical current, but the external devices that reveal its presence, the bulb, the tube etc are among the numerous appliances through which the flowing current reveals its presence as red, yellow, blue according to the inherent colour (of the appliance).

In the same way, water is always one, but the things that have dissolved in it determines its colour and taste.

ਜੇਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ 'ਜੀਵਨ' ਦੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਤਾਂ ਇਕੋ ਵਰਤਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮਨ, ਬੁੱਧੀ, ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਦੇ ਰੰਗਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਦਾ ਬਾਹਰ ਮੁੱਖੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ :—

1. ਅੰਤਰ-ਮੁੱਖੀ ਸਹਿਜ ਚਾਲ, ਜੋ ਨਿਰੋਲ, ਨਿਰਮਲ, 'ਸ਼ਬਦ'-'ਨਾਮ'-'ਹੁਕਮ' ਹੈ।
2. ਬਾਹਰ-ਮੁੱਖੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਹਉਮੈ-ਵੇੜੇ ਮਨ, ਹਉਂਧਾਰੀ ਬੁੱਧੀ, ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ,

ਦਾ 'ਅਕਸ' ਯਾ ਰੰਗਤ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ, 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਹੀ 'ਜੀਵਨ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਜੀਵ' ਆਪੋ ਆਪਣਾ 'ਜੀਵਨ' ਤਾਂ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੇ 'ਜੀਵਨ-ਆਧਾਰ', 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਤੋਂ :—

ਬੇ-ਸ਼ਬਰ
ਅਨਜਾਣ
ਅਵੇਸਲੇ
ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ, ਅਤੇ
'ਭੁੱਲ' ਵਿਚ ਹਨ।

ਇਹ 'ਭੁੱਲ' ਹੀ :—

ਭਰਮ ਹੈ
ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ
ਅਨੁਰ ਹੈ,

ਜਿਸ ਕਾਰਨ 'ਜੀਵ' ਆਪਣੇ ਅੰਤਰ-ਗਤਿ ਇਲਾਹੀ :—

ਜੀਵਨ-ਰੋ
ਜੀਵਨ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਜੀਵਨ-ਸੋਮਾ
ਜੀਵਨ-ਪਦ

Exactly in the same way there is only one 'Life-Force', the 'light energy' of living beings, which operates. But because of the colouring of the mind, intellect and the sub conscious, this 'Life- Force' manifests itself externally.

This means that there are two aspects to the manifestation and presence of the 'Life-Force':-

1. The pure, blemish less spontaneous innate flow which is 'shabadh', 'naam', 'hukam or command'.
2. The external manifestation which is infected with the 'reflection' or 'hue' of

the ego ridden mind,
the self-centred intellect,
the sub consciousness.

The flow of 'Life-Force' in the presence of these two aspects is what is called 'Life'.

'Human beings' are living their 'life' but about their 'life-system', their 'Life-Force they are:-

uninformed
ignorant
heedless
not bothered and
are in error,

This 'error' is:-

the doubt fallacy,
the ignorance,
the darkness,

which is the reason why 'humans' are bereft of their innate divine:-

Life-force
Life illumination
Life's fountain
Life's footstep
L34 - 10

ਜੀਵਨ-ਰੂਪ
ਸ਼ਬਦ
ਨਾਮ
ਪ੍ਰਿਅ-ਰਸ
ਚੁੱਪ-ਪ੍ਰੀਤ
ਆਤਮ-ਚਾਉ
ਆਤਮ-ਸੁੱਖ
ਸਹਿਜ-ਚਾਲ
ਅਕਲ-ਕਲਾ

ਆਦਿ, ਅਨੇਕਾਂ ਆਤਮਿਕ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ 'ਜੀਵ' :—

ਮਾਇਕੀ ਜੀਵਨ
ਦੂਜੇ ਭਾਇ
ਈਰਖਾ
ਦਵੈਤ
ਕਾਮ
ਕ੍ਰੋਧ
ਲਬ
ਲੋਭ
ਮੋਹ
ਹੰਕਾਰ, ਆਦਿ

ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਕੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੁਖ, ਕਲੇਸ਼ ਸਹੇੜਦਾ ਤੇ ਭੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਰਕੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

'ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੂਈ—ਝੂਠੇ ਧੰਧੇ ਮੋਹਿ ।' (ਪੰਨਾ—134)

ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਜਰੂਰੀ 'ਨੁਕਤਾ', 'ਜੀਵ' ਦੀ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਰੋਂ ਨੂੰ :—

'ਬੁੱਝਣ' ਯਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ;

ਯਾ

'ਭੁੱਲਕੇ'-ਅਣਜਾਣ ਰਹਿਣ

ਵਿਚ ਛੁੱਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

Life's embodiment
Shabadh
Naam
ecstasy
silent love
divine joy
divine comfort
spontaneous flow
power of powers

etc., and the numerous divine blessings therein.

In this ignorance and doubt fallacy, 'man' is entangled in:-

the life of materialism
love of illusions
hatred
duplicity
lust
anger
greed
avarice
attachment
ego etc.

and day and night suffers and brings upon himself pain and anguish and leads a life of agony.

Entangled and enmeshed, the whole world perished in false deeds and attachments. 134

The important thing for man to understand about his 'Life-Force' is either to

unravel or bring about an awareness

or

through 'erring' – remain ignorant.

Here in lies the answer.

ਚੌਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਨੂੰ ਬੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਸੀਮਤ ਹੈ।

ਪਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨੇ ਅਤਿਅੰਤ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇਸ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਅਮੋਲਿਕ 'ਦਾਤ' ਨੂੰ :-

1. ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ'

ਜੀਵਨ-ਮਾਰਗ

ਜੀਵਨ-ਸੇਧ

ਜੀਵਨ-ਪੱਦ

ਸ਼ਬਦ

ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁੱਝਣ ਦੀ
ਬਜਾਇ,

2. ਹਉਮੈ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਨ ਹੋ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਚਿਤ੍ਰ-ਬਚਿਤ੍ਰ ਚਮਤਕਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਫੱਸ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅਮੋਲਿਕ ਜੀਵਨ ਅਜਾਈ ਗਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਇਲਾਹੀ 'ਦਾਤ' ਦੀ 'ਗਲਤ' ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਪਸ਼ੂ, ਪ੍ਰੇਤ ਤੋਂ ਭੀ ਗਿਰ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੀ ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :-

'ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਵਿਸਾਰ ਕੰ ਮਾਣਸ ਕੀ ਮਨਿ ਆਸ ਧਰੇਹੀ।

ਪਸ਼ੂ ਪਰੇਤਹੁ ਬੁਰੀ ਬੁਰੇਹੀ॥' (ਭ: ਗੁ: ਵਾਰ 15/3)

'ਮਨਮੁਖ ਮਾਣਸ ਦੇਹ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਰੇਤ ਅਚੇਤ ਚੰਗੇਰੇ।

ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ ਅਚੇਤ ਹੋਇ ਮਾਣਸ ਮਾਣਸ ਦੇ ਵਲਿ ਹੇਰੇ॥'

(ਭ: ਗੁ: ਜੀ ਵਾਰ 15/19)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਇਸ ਅਧੋਗਤੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ :-

'ਸਾਸ ਗ੍ਰਾਸ ਕੋ ਦਾਤੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੋ ਕਿਉ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰਿਓਰੇ॥

ਹੀਰਾ ਲਾਲੁ ਅਮੋਲੁ ਜਨਮੁ ਹੈ ਕਉਡੀ ਬਦਲੈ ਹਾਰਿਓਰੇ॥'

(ਪੰਨਾ—335)

'ਇਹੁ ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਹੈ, ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਬਿਰਥਾ ਸਭੁ ਜਾਇ॥'

(ਪੰਨਾ—450)

The 8.4 million life forms cannot unravel their (the secret of their) 'life-force' because their intellect is limited.

But the Infinite Being has blessed man with unlimited sharp intellect.

About this 'priceless gift' of intellect, man

Instead of

1. going deep and unravelling

life's path

life's direction

life's footsteps

shabadh

of the 'Life-Force' within,

2 He has become the prey of materialism and is entangled in its scintillating miracles and caught up in the doubt ridden fallacy, he is wasting away his priceless life.

In this way man has 'misused' the divine gift of his sharp intellect, which is why man's life is even more degraded than that of animals and goblins.

Bhai Gurdas has this to say about our decline:-

1 The self willed man, forgetting the Creative Being, goes on pinning his hopes upon man.

His body is worse than the animals' and ghosts'. Var Bhai Gur 15/3

2 Animals and ghosts said to be without wisdom are better than a manmukh (a self willed man).

Even being wise the man becomes a fool and goes on looking towards men (to meet his selfish ends) Var Bhai Gur 15/19

3 Your Lord and Master has given you the breath of life and food to sustain you; Oh, why have you forgotten Him?

Human birth is a priceless jewel, which has been squandered in exchange for a worthless shell. 355

4 It is so difficult to obtain this human incarnation, and without the Naam, it is all futile and useless. 450

‘ਭਰਮੇ ਜਨਮ ਅਨੇਕ ਸੰਕਟ ਮਹਾ ਜੋਨ ॥

ਲਪਟਿ ਰਹਿਓ ਤਿਹ ਸੰਗਿ ਮੀਨੇ ਭੋਗ ਸੋਨ ।’

ਭ੍ਰਮਤ ਭਾਰ ਅਗਨਤ ਆਇਓ ਬਹੁ ਪ੍ਰਦੇਸਹ ਧਾਇਓ ॥

ਅਬ ਓਟ ਧਾਰੀ ਪ੍ਰਭ ਮੁਰਾਰੀ, ਸਰਬ ਸੁਖ ਹਰਿ ਨਾਇਉ ॥’

(ਪੰਨਾ—458)

‘ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਹੈ ਜਗ ਮਹਿ ਖਟਿਆ ਆਇ ॥

ਮਨਮੁਖ ਭੂਲੇ ਬਿਖੁ ਲਗੇ ਅਹਿਲਾ ਜਨਮ ਗਵਾਇਆ ॥’ (ਪੰਨਾ—565)

‘ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਬਹੁਤੇ ਜੁਗ ਹਾਰਿਓ ਮਾਨਸ ਦੇਹ ਲਹੀ ॥

ਨਾਨਕ ਕਹਤ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬਰੀਆ ਸਿਮਰਤ ਕਹਾ ਨਹੀ ॥’

(ਪੰਨਾ—632)

‘ਬਹੁਤ ਜਨਮ ਭਰਮਤ ਤੋ ਹਾਰਿਓ ਅਸਥਿਰ ਮਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈ ॥

ਮਾਨਸ ਦੇਹ ਪਾਇ ਪਦ ਹਰਿ ਭਜੁ ਨਾਨਕ ਬਾਤ ਬਤਾਈ ॥’ (ਪੰਨਾ—632)

‘ਦੁਲਭ ਜਨਮੁ ਪੁੰਨ ਫਲ ਪਾਇਓ, ਬਿਰਥਾ ਜਾਤ ਅਬਿਥੇਕੇ ॥’

(ਪੰਨਾ—658)

‘ਜੋ ਜੋ ਜੂਨੀ ਆਇਓ ਤਿਹ ਤਿਹ ਉਰਝਾਇਓ ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਸੰਜੋਗਿ

ਪਾਇਆ ॥’ (ਪੰਨਾ 686)

‘ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਦੀਉ ਜਿਹ ਠਾਕੁਰਿ, ਸੋ ਤੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰਾਇਓ ॥

ਮੁਕਤੁ ਹੋਤ ਨਰ ਜਾ ਕੇ ਸਿਮਰੈ ਨਿਮਖ ਨ ਤਾ ਕਉ ਗਾਇਓ ॥’

(ਪੰਨਾ—902)

‘ਵਿਚਹੁ ਗਰਭੈ ਨਿਕਲਿ ਆਇਆ ॥ ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਦੁਨੀ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ ॥

ਆਵੈ ਜਾਇ ਭਵਾਈਐ ਜੋਨੀ, ਰਹਣੁ ਨ ਕਿਤਹੀ ਬਾਇ ਭਇਆ ॥’

(ਪੰਨਾ—1007)

‘ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਭ੍ਰਮਤੇ ਭ੍ਰਮਤੇ ਦੁਲਭ ਜਨਮ ਅਬ ਪਾਇਓ ॥

ਰੇ ਮੂੜੇ ਤੂ ਹੋਛੇ ਰਸ ਲਪਟਾਇਓ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸੰਗਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਤੇਰੇ, ਬਿਖਿਆ ਸਿਓ ਉਰਝਾਇਓ ॥’

(ਪੰਨਾ—1017)

‘ਇਕਿ ਕਿਤੁ ਆਏ, ਜਨਮੁ ਗਵਾਏ, ਮਨਮੁਖ ਲਾਗੇ ਦੂਜੇ ਭਾਏ ॥

ਦੇਹ ਵੇਲਾ ਫਿਰਿ ਹਾਥਿ ਨ ਆਵੈ, ਪਗਿ ਖਿਸਿਐ ਪਛੁਤਾਇਦਾ ॥’

(ਪੰਨਾ—1065)

1 I have wandered through countless incarnations, suffering terrible pain in these lives.
I am entangled in sweet pleasures and gold.

After wandering around with such great loads of sin, I have come, after
wandering through so many foreign lands.

Now, I have taken the protection of God, and I have found total peace in the
Name of the Lord. 458

2 This human birth is so precious; one must earn the right to come into the world.....
The self-willed manmukhs are deluded; attached to corruption, they waste away
their lives in vain. 565

3 Wandering, wandering around for so many ages, he has grown weary, and
finally, he obtained this human body.
Says Nanak, this is the opportunity to meet the Lord; why don't you remember
Him in meditation? 631

4 You have wandered through many many births; you are exhausted but have
still not found a way out of this endless cycle.
Now that you have obtained this human body, meditate on the Lord's Feet;
Nanak advises with this advice. 632

5 I obtained this precious human life as a reward for my past actions, but without
discriminating wisdom, it is wasted in vain. 658

6 Whoever is born into the world, is entangled in it; human birth is obtained only
by good destiny. 686

7 Why have you forgotten your Lord and Master, who blessed you with this
human life?
Remembering Him in meditation, one is liberated. And yet, you do not sing His
Praises, even for an instant. 902

8 Then, one comes out from within the womb, and forgetting his Lord and Master,
he attaches his consciousness to the world. 1007
He comes and goes, and wanders in reincarnation; he cannot remain anywhere.

9 Wandering and roaming through 8.4 million incarnations, you have now been
given this human life, so difficult to obtain. ||1||
You fool! You are attached and clinging to such trivial pleasures!
The Ambrosial Nectar abides with you, but you are engrossed in sin and
corruption. 1017

10 Some merely waste away their lives - why have they even come into the world?
The self-willed manmukhs are attached to the love of duality.
This opportunity shall not into their hands again; their foot slips, and they come
to regret and repent. 1065

‘ਦੁਲਭ ਜਨਮੁ ਚਿਰੰਕਾਲ ਪਾਇਓ, ਜਾਤਉਕਉਡੀ ਬਦਲਹਾ ॥
ਕਾਬੂਰੀ ਕੇ ਗਾਹਕੁ ਆਇਓ, ਲਾਇਉ ਕਾਲਰ ਬਿਰਖ ਜਿਵਹਾ ॥
ਆਇਓ ਲਾਭੁ ਲਾਭਨ ਕੈ ਤਾਈ, ਮੋਹਨਿ ਠਾਗਉਰੀ ਜਿਉ ਉਲਝਿ ਪਹਾ ॥’
(ਪੰਨਾ—1203)

‘ਕਾਂਚ ਬਾਦਰੈ-ਲਾਲੁ ਖੋਈ ਹੈ, ਫਿਰਿ ਇਹੁ ਅਉਸਰੁ ਕਦਿ ਲਹਾ ॥
ਅਨਿਕ ਜਨਮ ਭ੍ਰਮਤੋ ਹੀ ਆਇਓ, ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲਭਾਹੀ ॥
ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਛੋਡਿ ਜਉ ਨਿਕਸਿਉ, ਤਉ ਲਾਗੋ ਅਨਠਾਹੀ ॥’
(ਪੰਨਾ—1207)

‘ਕਬੀਰ ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਹੈ, ਹੋਇ ਨ ਬਾਰੇਬਾਰ ॥
ਜਿਉ ਬਨ ਫਲ ਪਾ ਕੇ ਭੁਇ ਗਿਰਹਿ, ਬਹੁਰਿ ਨ ਲਾਗਹਿ ਡਾਰ ॥’
(ਪੰਨਾ—1366)

‘ਜਨਮ ਜਨਮ ਭਰਮਤ ਫਿਰਿਓ, ਮਿਟਿਓ ਨ ਜਮ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸੁ ॥
ਕਹ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ, ਨਿਰਭੈ ਪਾਵਹਿ ਬਾਸੁ ॥’ (ਪੰਨਾ—1428)

ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਵਾਲੇ,
ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਾਲੇ,
ਦੂਜੇ-ਭਉ ਵਾਲੇ,
ਬੇ-ਮੁਖੀ,
ਹਉ-ਧਾਰੀ,
ਮਾਇਕੀ

‘ਜੀਵਨ’ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦੁਰਕਾਰਿਆ ਹੈ :-

‘ਭਾਈਰੇ ਭਗਤਿ ਹੀਨੁ ਕਾਹੇ ਜਗਿ ਆਇਆ ॥
ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵ ਨ ਕੀਨੀ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥’ (ਪੰਨਾ—64)
‘ਧਨ ਸਿਉ ਰਤਾ ਜੋਬਨਿ ਮਤਾ, ਅਹਿਲਾ ਜਨਮ ਗਵਾਇਆ ।’
(ਪੰਨਾ—75)

‘ਰੈਣਿ ਗਵਾਈ ਸੋਇਕੈ ਦਿਵਸੁ ਗਵਾਇਆ ਖਾਇ ॥
ਹੀਰੇ ਜੋਸਾ ਜਨਮੁ ਹੈ ਕਉਡੀ ਬਦਲੈ ਜਾਇ ॥’ (ਪੰਨਾ—156)
‘ਧ੍ਰਿਗੁ ਬਹੁ ਜੀਵਣੁ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਨ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥’ (ਪੰਨਾ—233)
‘ਬਿਰਥੀ ਸਾਕਤ ਕੀ ਆਰਜਾ । ਸਾਚ ਬਿਨਾ ਕਹ ਹੋਵਤ ਸੂਚਾ ॥’
(ਪੰਨਾ—269)

1 This human life, so difficult to obtain, was finally obtained after such a long time. He is losing it in exchange for a shell.
He came to buy musk, but instead, he has loaded dust and thistle grass. ||1||
He comes in search of profits, but he is entangled in the enticing illusion of Maya.
1203

2 He loses the jewel, in exchange for mere glass. When will he have this blessed opportunity again?
1203
You wandered through countless incarnations, until finally you attained this priceless human birth.
Leaving the womb, you were born, and when you came out, you became attached to other places.
1207

3 Kabeer, it is so difficult to obtain this human body; it does not just come over and over again.
It is like the ripe fruit on the tree; when it falls to the ground, it cannot be re-attached to the branch.
1366

4 Mortals wander lost and confused through countless lifetimes; their fear of death is never removed.
Says Nanak, vibrate and meditate on the Lord, and you shall dwell in the Fearless Lord.
1428

A life filled with:-

doubt fallacy,
ignorance,
fear of another,
egocentricity,
materialism,

has been chastised in Gurbani as follows:-

5 O Siblings of Destiny, without devotion, why have people even come into the world?
They have not served the Perfect Guru; they have wasted their lives in vain. 64

6 Revelling in your riches and intoxicated with youth, you waste your life uselessly. 75

7 The nights are wasted sleeping, and the days are wasted eating. 156
Human life is such a precious jewel, but it is being lost in exchange for a mere shell.

8 Cursed is that long life, during which love for the Lord's Name is not enshrined. 233

9 The life of the faithless cynic is totally useless. Without the Truth, how can anyone be pure? 269

'ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਿਹਾਇ ॥
 ਮੇਘ ਬਿਨਾ ਜਿਉ ਖੇਤੀ ਜਾਇ ॥' (ਪੰਨਾ—269)
 'ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਤਿਨਾ ਜਿਨ੍ਹੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ॥' (ਪੰਨਾ—369)
 'ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਜੀਵਿਆ ਜਾਇ ॥ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਾਇਆ ॥'
 (ਪੰਨਾ—366)
 'ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਲਗਿ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰੀ ॥ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ
 ਬਾਜੀ ਹਾਰੀ ॥' (ਪੰਨਾ—412)
 'ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਕਿਆ ਜੀਵਨਾ ਫਿਟੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਚਤੁਰਾਈ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਧੁ ਨ ਸੇਵਿਆ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਨ ਭਾਈ ॥' (ਪੰਨਾ—422)
 'ਗਾਰਬਿ ਲਾਗਾ ਜਾਹਿ ਮੁਗਧ ਮਨ ਅੰਤਿ ਗਇਆ ਪਛੁਤਾਵਾਹੇ ॥
 ਅਹੰਕਾਰੁ ਤਿਸਨਾ ਰੋਗੁ ਲਗਾ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਵਹੇ ॥' (ਪੰਨਾ—441)
 'ਮਾਣਸੁ ਜਨਮੁ ਪੁੰਨਿ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ
 ਬਿਰਥਾ ਜਾਈ ॥
 ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਰਸ ਕਸ ਦੁਖ ਖਾਵੈ ਮੁਖ ਫੀਕਾ ਬੁਕ ਬੁਕ ਮੁਖਿ ਪਾਈ ॥'
 (ਪੰਨਾ—493)
 'ਧ੍ਰਿਗੁ ਤਿਨਾ ਦਾ ਜੀਵਿਆ ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਖੁ ਪਰ ਹਰਿ ਤਿਆਗਦੇ-ਦੁਖੁ
 ਹਉਮੈ ਪਾਪ ਕਮਾਇ ॥
 ਮਨਮੁਖ ਅਗਿਆਨੀ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਵਿਆਪੇ ਤਿਨ ਬੁਝ ਨ ਕਾਈ ਪਾਇ ॥
 ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਓਇ ਸੁਖੁ ਨ ਪਾਵਹਿ ਅੰਤਿ ਗਏ ਪਛੁਤਾਇ ॥'
 (ਪੰਨਾ—511)
 'ਮਹਾ ਮੋਹਨੀ ਸੰਗਿ ਰਾਤਾ ਰਤਨ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥
 ਇਕਸੁ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਾਝਹੁ ਆਨ ਕਾਜ ਸਿਆਣੀ ॥' (ਪੰਨਾ—546)
 'ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵੇ ਜਗਤੁ ਮੁਆ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥
 ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਅਤਿ ਦੁਖੁ ਲਾਗਾ ਮਰਿ ਜੰਮੇ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥
 ਵਿਸਟਾ ਅੰਦਰ ਵਾਸ ਹੈ ਫਿਰ ਫਿਰ ਜੂਨੀ ਪਾਇ ॥
 ਠਾਨਕ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਜਮੁ ਮਾਰਸੀ ਅੰਤਿ ਗਇਆ ਪਛੁਤਾਇ ॥'
 (ਪੰਨਾ—591)
 'ਹਉ ਹਉ ਕਰਤ ਬਿਹਾਇ ਅਵਰਦਾ ਜੀਅ ਕੋ ਕਾਮੁ ਨ ਕੀਨਾ ॥
 ਧਾਵਤ ਧਾਵਤ ਨਹਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸਿਆ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨਹੀ ਚੀਨਾ ॥'
 (ਪੰਨਾ—615)

- 1 Without the remembrance of the Lord, day and night pass in vain,
like the crop which withers without rain. 269
- 2 Useless are the lives of those, who have forgotten the Naam. 369
- 3 Without the Naam, I cannot live.....
Without the Naam, cursed, cursed are their lives. 366
- 4 Attached to children and wife, they forget the Naam.
They waste this human life in vain, and lose the game in the gamble. 412
- 5 Without the Name, what is life? Cleverness is detestable and cursed.
One who does not serve the Holy True Guru, is not pleased by devotion to the Lord. 422
- 6 Clinging to pride, you shall depart, O foolish mind, and in the end, you shall
regret and repent.
You are afflicted with the diseases of ego and desire, and you are wasting your life
away in vain. 441
- 7 Without the Naam, the Name of the Lord, one obtains only suffering for his
delicacies to eat. His mouth is insipid, and his face is spat upon, again and again. 493
- 8 Cursed is the life of those who forsake and throw away the peace of the Lord's
Name, and suffer pain instead by practicing ego and sin.
The ignorant self-willed manmukhs are engrossed in the love of Maya; they have no
understanding at all.
In this world and in the world beyond, they do not find peace; in the end, they
depart regretting and repenting. 511
- 9 Imbued with the love of Maya, the great enticer, you shall lose the jewel of this
human life.
Except for the One Name of the Lord, you are clever in everything else. 546
- 10 Without serving the True Guru, the people of the world are dead; they waste
their lives away in vain.
In love with duality, they suffer terrible pain; they die, and are reincarnated, and
continue coming and going.
They live in manure, and are reincarnated again and again.
O Nanak, without the Name, the Messenger of Death punishes them; in the end, they
depart regretting and repenting. 591
- 11 Acting in egotism and pride, his life passes away, and he does nothing for his
soul.
Wandering and wandering all around, he is never satisfied; he does not remember
the Name of the Lord. 615

‘ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਜਗੁ ਕਮਲਾ ਫਿਰੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥

ਧੰਧਾ ਕਰਤਿਆਂ ਨਿਹਫਲੁ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮਨਿ
ਨ ਵਸਾਇਆ ॥’ (ਪੰਨਾ—643)

ਐਸੇ ਮਾਇਕੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ‘ਜੀਵਨ’ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ :—

‘ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮਾ ਹਉ ਜੀਵਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥

ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਜੀਵਨੁ ਨਾ ਥੀਐ, ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇ ॥’

(ਪੰਨਾ—40)

‘ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਨਾਉ ਲਏ ਤਾ ਜੀਵੈ, ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਬਿਨੁ ਮਰਿ ਜਾਇਆ ॥’

(ਪੰਨਾ—1424)

‘ਮਰਿ ਨ ਜਾਹੀ ਜਿਨਾ ਬਿਸਰਤ ਰਾਮ। ਨਾਮ ਬਿਹੂਨ ਜੀਵਨ ਕਉਨ ਕਾਮ ॥’
(ਪੰਨਾ—188)

‘ਕੈਸੇ ਜੀਵਨੁ ਹੋਇ ਹਮਾਰਾ। ਜਬ ਨ ਹੋਇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਧਾਰਾ ॥’

(ਪੰਨਾ—330)

‘ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਜੀਵਿਆ ਜਾਇ। ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਾਇਆ ॥’

(ਪੰਨਾ—366)

‘ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਕਿਆ ਜੀਵਨਾ ਫਿਟੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਚਤਰਾਈ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਧੁ ਨ ਸੇਵਿਆ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਨ ਭਾਈ ॥’ (ਪੰਨਾ—422)

‘ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵ ਨ ਕੀਨੀਆ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਨ ਲਗੇ ਪਿਆਰੁ ॥

ਮਤ ਤੁਮ ਜਾਣਹੂ ਓਇ ਜੀਵਦੇ, ਓਇ ਆਪਿ ਮਾਰੇ ਕਰਤਾਰਿ ॥

ਨਾਨਕ ਮਨਮੁਖਿ ਜੀਵਦਿਆ ਮੁਏ ਹਰਿ ਵਿਸਰਿਆ ਦੁਖੁ ਪਾਇ ॥’

(ਪੰਨਾ—589)

‘ਜਲਿ ਜਾਉ ਜੀਵਨੁ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ॥’

(ਪੰਨਾ—1332)

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਭਜਨ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਨ। (ਪੰਨਾ—1427)

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ‘ਮਾਣਸ ਜੂਨੀ’ ਨੂੰ ਇਉਂ ਵਡਿਆਈ ਦਿਤੀ
ਗਈ ਹੈ :—

‘ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਭੁਮਤਿਆਂ ਦੁਲਭ ਜਨਮੁ ਪਾਇਓਇ ॥

ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲਿ ਤੂੰ ਸੋਦਿਨੁ ਨੇੜਾ ਆਇਓਇ ॥’ (ਪੰਨਾ—50)

‘ਜੀਤ ਜਨਮੁ ਇਹੁ ਰਤਨੁ ਅਮੋਲਕੁ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਜਪਿ ਇਕ ਬਿਨਾ ॥’

(ਪੰਨਾ—210)

1 Without the Name, the world wanders around insane; the Gurmukhs come to see this.

Involved in worldly affairs, he wastes his life in vain; the peace-giving Lord does not come to abide in his mind. 643

Such a materialistic life is not even considered as ‘life’ in Gurbani:-

2 O my Beloved, I live by meditating on Your Name.

Without Your Name, my life does not even exist. My True Guru has implanted the Naam within me. 40

3 Servant Nanak lives, chanting the Name. Without the Name, he dies in an instant. 1424

4 Those who forget the Lord might just as well die. Without the Naam, of what use are their lives? 188

5 How have I passed my life?

I have not taken the Lord's Name as my Support. 330

6 Without the Naam, I cannot live.....

Without the Naam, cursed, cursed are their lives. 366

7 Without the Name, what is life? Cleverness is detestable and cursed. 422

One who does not serve the Holy True Guru, is not pleased by devotion to the Lord.

8 They do not serve the True Guru, and they do not embrace love for the Lord's Name.

Do not even think that they are alive - the Creator Lord Himself has killed them.

O Nanak, the self-willed manmukhs are in a living death; forgetting the Lord, they suffer in pain. 589

9 Without the Naam, the Name of the Lord, life might just as well be burnt down. 1332

10 Says Nanak, without meditating on the Lord, what is the use of this human life? 1427

On the other hand the ‘human life form’ has been lauded (praised) in Gurbani in this way:-

11 Through 8.4 million incarnations you have wandered, to obtain this rare and precious human life. 50

12 Be victorious, and win the priceless jewel of this human life, by meditating on Him in the Saadh Sangat, the Company of the Holy, even for an instant. 210

‘ਦੇਹ ਤੇਜਣਿ ਜੀ ਰਾਮਿ ਉਪਾਈਆ ਰਾਮ ॥ ਧਨੁ ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਪੁੰਨਿ
ਪਾਈਆ ਰਾਮ ॥

ਮਾਣਸੁ ਜਨਮੁ ਵਡ ਪੁੰਨੇ ਪਾਇਆ, ਦੇਹਸੁ ਕੰਚਨ ਚੰਗੜੀਆ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗੁ ਚਲੂਲਾ ਪਾਵੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਵ ਰੰਗੜੀਆ ॥’

(ਪੰਨਾ—575)

ਨਾਨਕ ਸਫਲ ਜੰਨਮੁ ਜੈ ਘਟਿ ਵੁਠਾ ਸਚੁ ਧਣੀ ॥’ (ਪੰਨਾ—577)

‘ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ । ਮਨੁ ਤਨੁ ਹੋਇ ਦੁਲੰਭੁ ਜੋ
ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇਆ ॥

ਚਲੈ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿ ਵਖਰੁ ਸਚੁ ਲੈ । ਪਤਿ ਪਾਏ ਦਰਬਾਰਿ ਸਤਿਗੁਰ
ਸਬਦਿ ਭੈ ॥’ (ਪੰਨਾ—751)

ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਹੋਵਤ ਬਡਭਾਗੀ । ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਰਾਮਹਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥

(ਪੰਨਾ—805)

ਵਡੇ ਭਾਗਿ ਇਹੁ ਸਰੀਰੁ ਪਾਇਆ । ਮਾਣਸ ਜਨਮਿ ਸਬਦਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ ॥

(ਪੰਨਾ—1065)

ਕਬੀਰ ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਹੈ, ਹੋਇ ਨ-ਬਾਰੇਬਾਰ ॥ (ਪੰਨਾ—1366)

ਲਖ ਚਉਰਾਸੀ ਜੋਨਿ ਵਿਚਿ-ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਓਪਾਇਆ ॥

(ਭ: ਗੁ: ਜੀ 8/6)

ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲੁ ਹੈ, ਹੋਇ ਅਮੋਲੁ ਸਾਧ ਸੰਗ ਪਾਏ ॥

(ਭ: ਗੁ: ਜੀ 15/17)

ਚਉਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨਿ ਵਿਚਿ ਓਤਮ ਮਾਣਸ ਜੂਨਿ ਭਲੇਰੇ ॥

(ਭ: ਗੁ: ਜੀ 15/19)

ਇਹੁ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਅਮੋਲ ਹੈ-ਮਿਲਨੇ ਕੀ ਵੇਲਾ ॥ (ਭ:ਗੁ: ਜੀ 41/10)

ਉਪਰਲੀ ਵਿਚਾਰ ਤ੍ਰੈਗੁਣਾਂ ਦੇ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ, ‘ਹਉ-ਧਾਰੀ’ ‘ਜੀਵਨ’

ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਉਤੇ, ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਵਿਚ, ਇਨਸਾਨ ਦੇ ‘ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ’
ਦੀ ‘ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ’ ਨਿਰਾਲੀ ਤੇ ਹੋਰਵੇਂ ਹੈ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :—

‘ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮਾ ਹਉ ਜੀਵਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥

ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਜੀਵਣੁ ਨਾ ਥੀਐ-ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇ ॥’

(ਪੰਨਾ—40)

1 This body-horse was created by the Lord.

Blessed is human life, which is obtained by virtuous actions.

Human life is obtained only by the most virtuous actions; this body is radiant and golden. The Gurmukh is imbued with the deep red color of the poppy; he is imbued with the new color of the Lord's Name, Har, Har, Har. 575

2 O Nanak, fruitful is the life of that being, within whose heart the True Lord and Master abides. 577

3 This human birth is so difficult to obtain; the Gurmukh obtains it.

The mind and body are dyed in the deep red color of devotional love, if it pleases the True Guru. ||1||

He departs with his life embellished and successful, taking the merchandise of the True Name.

He is honored in the Darbaar, the Royal Court, of the Lord, through the Shabad, the Word of the True Guru, and the Fear of God. 751

4 One's life become fruitful and rewarding, by great good fortune.

In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, enshrine love for the Lord. 805

5 By great good fortune, I obtained this body; 1065
in this human life, I have focused my consciousness on the Word of the Shabad.

6 Kabeer, it is so difficult to obtain this human body; it does not just come over 1366
and over again.

7 Among the 8.4 million births, the human life is the rare one B.Gur 8/6_L1

8 Human life is invaluable and being born, man gets the company of the holy 8
congregation. B.Gur 15/17_L1

9 Among the 8.4 million species of life, the human life is the best one. B Gur 15/19_4

10 This human life is priceless- it is the time to meet (get linked with the creator) B Gur 41/10

The above discussion is an explanation of the materialistic world of
‘trigun’ (tri-attributive).

Above this (materialistic world) is the spiritual realm where man's ‘play
of love’ in the spiritual realm is novel and different.

In Gurbani the spiritual realm has been described as follows:-

11 O my Beloved, I live by meditating on Your Name.

Without Your Name, my life does not even exist. My True Guru has implanted the
Naam within me. 40

1	ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਜੀਵਹਿ ਜਨ ਤੇਰੇ ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਮਨ ਮਾਣੈ ਜੀਉ ॥'	(ਪੰਨਾ—107)
2	ਸੋ ਜੀਵਿਆ ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸੋਇ ॥ ਨਾਨਕ ਅਵਰੁ ਨ ਜੀਵੈ ਕੋਇ ॥'	(ਪੰਨਾ—142)
3	'ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਨਾਮੁ ਲਏ ਤਾਂ ਜੀਵੈ ਹਰਿ ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ॥'	(ਪੰਨਾ—169)
4	'ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਸੋ ਜੀਵੈ ॥'	(ਪੰਨਾ—200)
5	'ਨਾਨਕ ਸੋਈ ਜੀਵਿਆ ਜਿਨਿ ਇਕੁ ਪਛਾਤਾ ॥'	(ਪੰਨਾ—319)
6	'ਓਇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਜਨ ਜੀਵਤੇ ਜੋ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਚਿਤੁ ਲਾਹਿ ॥'	(ਪੰਨਾ—508)
7	'ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਨਿਤ ਨਿਤ ਸਦ ਹਰਿ ਕੇ, ਮਨੁ ਜੀਵੈ ਨਾਮੁ ਸੁਣਿ ਤੇਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਜਿਤੁ ਵੇਲਾ ਵਿਸਰੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ, ਤਿਤੁ ਵੇਲੇ ਮਰਿ ਜਾਇ ਜੀਉ ਮੇਰਾ ॥'	(ਪੰਨਾ—562)
8	'ਮਨੁ ਜੀਵੈ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮੁ ਚਿਤੋਰੇ ॥'	(ਪੰਨਾ—562)
9	'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੇਰਾ—ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਸੋ ਜੀਵੈ ॥'	(ਪੰਨਾ—616)
10	'ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਰੇ ਬਿਸਰਤ ਜਗਤ ਜੀਵਨੁ ਕੈਸੇ ਪਾਵੈ ॥'	(ਪੰਨਾ—617)
11	'ਜੀਵਨਾ ਹਰਿ ਜੀਵਨਾ । ਜੀਵਨੁ ਹਰਿ ਜਪਿ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ॥	(ਪੰਨਾ—684)
12	'ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਨਾਮੁ ਜੀਵਾ, ਤਨੁ ਮਨੁ ਹੋਇ ਨਿਹਾਲਾ ॥'	(ਪੰਨਾ—749)
13	'ਜਪਿ ਜਪਿ ਜੀਵਾ ਤੇਰਾ ਨਾਉ । ਆਗੈ ਦਰਗਹ ਪਾਵਉ ਨਾਉ ॥'	(ਪੰਨਾ—893)
14	'ਜੀਵਨਾ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਸੁਨਿ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਸਦ ਜੀਵਨਾ ॥'	(ਪੰਨਾ—1019)
15	'ਸੇਜਨ ਜੀਵੇ—ਜਿਨ ਹਰਿ ਮਨ ਮਾਹਿ । ਸਾਚੁ ਸਮਾਲਹਿ ਸਾਚਿ ਸਮਾਹਿ ॥'	(ਪੰਨਾ—1173)
16	'ਏਕ ਨਿਮਖ ਗੋਬਿੰਦ ਭਜਨੁ ਕਰਿ ਤਉ, ਸਦਾ ਸਦਾ ਜੀਵਾਨਦ ॥'	(ਪੰਨਾ—1204)

1	Your humble servants live by meditating, meditating on You. Their minds treasure the True Word of the Shabad.	107
2	They alone are truly alive, whose minds are filled with the Lord. O Nanak, no one else is truly alive;	142
3	Servant Nanak lives by the Naam, the Name of the Lord; by the Lord's Mercy, he chants the Lord's Name.	169
4	O Nanak, he alone lives, who chants the Naam, the Name of the Lord.	200
5	O Nanak, he alone lives, who acknowledges the One Lord.	319
6	Those humble beings who focus their consciousness on the Lord's Feet, live forever and ever.	508
7	Each and every day, forever, I sing the Lord's Praises; my mind lives by hearing Your Name. O Nanak, that moment when I forget my Lord and Master - at that moment, my soul dies.	562
8	My soul lives by reflecting upon the Name of God.	562
9	Your Name, O Transcendent Lord, is Ambrosial Nectar; whoever meditates on it, lives.	616
10	Says Nanak, forgetting You, O God, how can the world find life?	617
11	Life, spiritual life, is in the Lord. Spiritual life consists of chanting the Lord's Name in the Saadh Sangat, the Company of the Holy.	684
12	Meditating, meditating, meditating in remembrance on the Naam, I live; my mind and body are enraptured.	749
13	Chanting, meditating on Your Name, I live, and hereafter, I will obtain a seat in the Court of the Lord.	893
14	Fruitful is the life, the life of one who hears about the Lord, and chants and meditates on Him; he lives forever.	1019
15	They alone are alive, whose minds are filled with the Lord. They contemplate the True Lord, and are absorbed in the True Lord.	1173
16	But if he vibrates and meditates on the Lord of the Universe, for even a moment, then he shall live forever and ever.	204

1	‘ਨਾਮੁ ਨ ਬਿਸਰੈ ਤਬ ਜੀਵਨੁ ਪਾਈਐ-ਬਿਨਤੀ ਨਾਨਕ ਇਹ ਸਾਰੈ ॥’ (ਪੰਨਾ—1214)
2	‘ਜੀਵਨੁ ਤਉ ਗਨੀਐ’ ਹਰਿ ਪੇਖਾ ॥’ (ਪੰਨਾ—1221)
3	‘ਜਲਿ ਜਾਉ ਜੀਵਨੁ ਨਾਮੁ ਬਿਨਾ ॥’ (ਪੰਨਾ—1332)
4	‘ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਜੀਵਨ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਮਾਣੁ ॥’ (ਪੰਨਾ—1339)
5	‘ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਨਾਉ ਲਏ ਤਾ ਜੀਵੈ-ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਖਿਨ ਮਹਿ ਜਾਇਆ ॥’ (ਪੰਨਾ—1424)
6	‘ਗੁਰਸਿਖੀ ਦਾ ਜੀਵਣਾ, ਜੀਵਦਿਆ ਮਹਿ-ਹਉਮੈ ਖੋਵੈ ॥’ (ਭਾ: ਗੁ: ਜੀ 28/9)
7	‘ਗੁਰਮੁਖ ਸਫਲ ਜੰਨਮੁ ਜਗ ਵਿਚ ਆਇਆ ॥ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਕਰਿ ਕੰਮੁ ਸੁਖ ਫਲ ਪਾਇਆ ॥’ (ਭਾ: ਗੁ: ਜੀ 19/10)

ਮਾਣਸ ਦੇ ‘ਜੀਵਨ’ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ‘ਪੱਖਾਂ’ ਦਾ ਇਉਂ ਨਿਰਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :-

ਗੁਰਮੁਖ ਜੀਵਨ	ਮਨਮੁਖ ਜੀਵਨ
ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ	ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ
‘ਤੂੰ-ਤੇਰਾ’ ਦੀ ਭਾਵਨਾ	ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ
ਆਤਮ ਪ੍ਰਾਇਣ	ਹਉਮੈ ਪ੍ਰਾਇਣ
‘ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’	ਭਰਮ ਭੁਲਾਵਾ
‘ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ’	‘ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ’ ਚਲਣਾ
‘ਪ੍ਰੀਤ-ਡੱਗੀ’ ਦੀ ਖਿਚ	ਮਾਇਆ ਦੀ ਖਿਚ
ਮੋਤਰੀ ਭਾਵ	ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ
ਪਿਆਰ	ਨਫਰਤ
ਸ਼ਾਂਤੀ	ਅਸ਼ਾਂਤੀ
‘ਬਹੁੜ ਨ ਮਰਨਾ’	ਆਵਾ ਗਵਨ
ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਅਜਾਦ	ਜਮਾਂ ਦੇ ਵੱਸ
ਤ੍ਰਿਪਤ ਅਘਾਇ	ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ
ਨਿਰਦਿਛਤ	ਆਸਾ ਮਨਸਾ
ਸ਼ੁਕਰ	ਸ਼ਕਾਇਤ
ਭਲਾ	ਰੋਸ

- 1 If I do not forget the Naam, the Name of the Lord, then I die. Nanak offers this prayer. 1214
- 2 A person is judged to be alive, only if he sees the Lord. 1221
- 3 Without the Naam, the Name of the Lord, life might just as well be burnt down. 1332
- 4 Their lives are fruitful and prosperous, and their birth is approved; by Guru's Grace, they enjoy the Love of the Lord. 1339
- 5 Servant Nanak lives, chanting the Name. Without the Name, he dies in an instant. 1424
- 6 The living practice of Gursikhi (entails) dying while yet living (detaching oneself from worldly ways thereby) putting an end to egotism. Bh Gur 28/9
- 7 The guru orientated one by good fortune comes into this world. He reaps the fruits of peace and comfort when he does his deeds with love filled worship. Bh Gur 19/10

The two ‘aspects’ of human life can be discerned in the following way:-

Life of ‘Guru Orientated’	Life of ‘mind orientated’
spiritual realm	worldly realm
faith in ‘You-Yours	‘me-mine’ predominates
linked to the soul	linked to egotism
intuitional illumination	doubt fallacy
abides by divine will	lead by self will
the pull of the ‘cord of love’	pull of materialism
interconnected	enmity-confrontation
love	hatred
peace	turmoil
‘no more deaths’	transmigration
freedom from jam-doot (death’s couriers)	in the clutches of jam-doot
completely satiated (satisfied)	fire of desire
selflessness	needs and wants
thankfulness	complaint
goodwill	grievance

ਪ੍ਰਨ	ਪਾਪ
ਪਰਉਪਕਾਰੀ	ਸਵਾਰਥੀ
'ਦੇਕੋ' ਭਲਾ ਮਨਾਈ	'ਲੈ ਕੇ' ਭਲਾ ਮਨਾਈ
ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ	ਕਰਮ-ਬੱਧ
ਅਮੋਲ	ਕੋਡੀ
ਸਫਲ	ਬਿਰਥਾ
ਇਕੋ-ਇਕ	ਦੂਜਾ ਭਾਓ

ਚੈਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ, ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਗਤਿ, ਨਾਲ-ਲਿਖੇ 'ਹੁਕਮ' ਦੀ ਸਹਿਜ ਚਾਲ ਵਿਚ ਅਛੋਪ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਹੀ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ 'ਕਰਤੇ' ਦੇ 'ਭਾਣੇ' ਵਿਚ ਆਪਣਾ 'ਜੀਵਨ' ਸਫਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰ ਤੂੰ ਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ-ਕੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਏ 'ਇਨਸਾਨ' ਨੂੰ :-

'ਹੁਕਮ'
ਸ਼ਬਦ
ਨਾਮ
ਭਾਣਾ
ਜੀਵਨ-ਸੇਧ
ਜੀਵਨ-ਮਾਰਗ
'ਜੀਵਨ'

ਦੀ ਬਾਬਤ :-

ਦਰਸਾਉਣ
ਸਿਖਾਉਣ
ਕਮਾਉਣ

ਲਈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪਣਿਆਂ ਸੰਤਾਂ, ਭਗਤਾਂ, ਗੁਰੂਆਂ, ਅਵਤਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ—ਬੰਧਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਭੀ ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ

'ਆਪੋ'
'ਕਰਤੇ'
'ਹੁਕਮ'

virtues	vice
others before self	self centred
sees virtue in giving	sees virtue in receiving
not bound by action-reaction	bound by action-reaction
priceless	worthless
successful	futile
(faith in) one and only one	faith in others

The 8.4 million life-forms by themselves in the innate self are unknowingly abiding in the spontaneous flow of the inlaid (divine) hukam or command and are making their life successful by abiding in the 'Will' of their Creator.

But man, absorbed in the doubt fallacy of materialism, to link him with

hukam (Command)
Word
Naam
Will
life's direction
life's path
life (itself)

and to

explain
teach
cultivate

these in him, the Infinite Being via His sants, devotees, gurus, prophets through their Word – using numerous mythologies- have made efforts to counsel and preach (man). But from his

innate self
creator
hukam (command)

'ਭਾਣਾ'

'ਜੀਵਨ-ਸੇਧ'

'ਜੀਵਨ'

ਤੇ ਅਨਜਾਣ, ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਬੇ-ਮੁੱਖ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਜ, ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਬਾਬਤ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਦੀਰਘ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਚਿਤਵਨੀ ਨੂੰ 'ਖਿਆਲ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਖਿਆਲ ਵਲ ਗਹੁ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ 'ਧਿਆਨ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁੱਚੀ ਯਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਿਆਨ 'ਤੀਬਰ' (Intense) ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਤੀਬਰ ਧਿਆਨ' ਵਿਚੋਂ ਵਲਵਲੇ ਉਪਜਦੇ ਹਨ।

ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ 'ਖਿਆਲੀ ਉਡਾਰੀਆਂ' ਨੂੰ 'ਕਵਿਤਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਹੁੱਚੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕਰਮਾਂ' ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ - 'ਆਦਤਾਂ' ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਦਤਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ 'ਹੁੱਚੀਆਂ' ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਡੂੰਘੀਆਂ ਹੁੱਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 'ਸੁਭਾਉ' ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਸੁਭਾਉ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ 'ਚਾਲ-ਚਲਣ' ਬਣਦਾ ਹੈ।

'ਚਾਲ-ਚਲਣ' ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ 'ਜੀਵਨ' ਬਣਦਾ ਹੈ।

'ਜੀਵਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੀ 'ਸਖਸ਼ੀਅਤ' ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ 'ਭਾਗ' ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਉਦਾਲੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੀ 'ਆਪਣੀ-ਦੁਨੀਆਂ' ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਹੀ ਸਾਡੀ 'ਜੀਵਨ-ਸੇਧ' ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਹੀ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਵਿਚ ਧਸ, ਵਸ, ਰਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਅਗਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕਾਰਨ (Root Cause) ਯਾ ਬੀਜ, ਸਾਡੀਆਂ ਚਿਤਵਨੀਆਂ ਯਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਹਨ।

Will

life's goal

life (itself)

man is still ignorant, unconcerned and is turning away

There is need to research into the causes and carry out an in depth and detailed deliberation on the treatment and corrective action.

A recollection is called a 'thought'.

Focusing on a thought becomes 'attention'.

According to inclination and interest, 'attention' becomes 'intense'.

Intensity of attention gives rise to emotions.

The flight of thought process of emotions is called 'poetry'.

Interest and inclination motivates one towards action.

Recurrent actions give rise to habits.

Habits give rise to tendencies.

Deep tendencies give rise to behaviour.

Behaviour formulates our character.

Character creates life.

'Life' gives rise to personality.

Personality creates our destiny.

Personality creates an environment around us.

Personality creates our own world.

Personality causes our life to influence others.

Personality sets the life's goals for us.

Personality penetrates, permeates and diffuses into our subconscious self.

The subconscious self is the one that determines our successive births

The root cause or seed for these mental states are our recollections or thoughts.

ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ, ਆਦਤਾਂ, ਸੁਭਾਉ, ਜੀਵਨ, ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ, ਭਾਗ—ਸਭ ਕੁਛ, ਸਾਡੇ ਚੰਗੇ ਯਾ ਮਾੜੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ।

‘ਜੇਹਾ ਬੀਜੇ ਸੋ ਲੁਣੈ—ਕਰਮਾਂ ਸੰਦੜਾ ਖੇਤੁ ॥’ (ਪੰਨਾ—134)

‘ਜੋ ਮੈ ਕੀਆ ਸੋ ਮੈ ਪਾਇਆ ਦੋਸੁ ਨ ਦੀਜੈ ਅਵਰ ਜਨਾ ॥’

(ਪੰਨਾ—433)

ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਚੰਗੇ, ਉੱਤਮ, ਦੇਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ‘ਜੀਵਨ’ ਉਚੇਰਾ, ਚੰਗੇਰਾ, ਸੁਹਨੇਰਾ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਰੁੱਚੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ‘ਅਸੁਰੀ’ ਅਓਗਣ ਉਪਜਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਲਭ-ਲੋਭ, ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ, ਚਿੰਤਾ-ਵਿਕਰ ਵਿਚ—ਹਉਮੈ-ਵੇੜਿਆਂ, ਗਿਲਾਨੀ ਵਾਲਾ ‘ਜੀਵਨ’ ਭੋਗਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

‘ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਈ ਝੁਨੈ ਧੰਧੈ ਮੋਹੁ ॥’ (ਪੰਨਾ—133)

ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਡੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ‘ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ’ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਯਾ ‘ਨਿਰਨਾ-ਸ਼ਕਤੀ’ ਯਾ ‘ਬਿਬੇਕ-ਬੁੱਧੀ’ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਇਤਨੀ ਮਲੀਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘ਚੰਗਿਆਈ’ ਅਤੇ ‘ਬੁਰਿਆਈ’ ਦਾ ‘ਨਿਰਣਾ’ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੀ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਗਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਲੀਨ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ!

ਇਹ ਨਿਰਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਯਾ ਬਿਬੇਕ-ਬੁੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ :—

1. ਉੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ, ‘ਜਿਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ’, ਸਾਧ-ਸੰਗਤ,
2. ਸਿਮਰਨ, ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ,
3. ਗੁਰ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸ ਨਿਰਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ, ਗਲਤ, ਮਲੀਨ ਸੋਚ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਪਿਛੇ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ‘ਰੰਗਤ’ ਯਾ ‘ਜੀਵਨ’ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕਾਰਨ, ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਹੀ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡਾ ‘ਜੀਵਨ’ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਮਨ, ਉਦਾਲੇ-ਪਦਾਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ‘ਸੰਗਤ’ ਦਾ ਅਸਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

Our deeds, habits, behaviour, life, personality, subconscious self, destiny, all these are dependent upon our good or bad thoughts.

1 As she has planted, so does she harvest; such is the field of karma. 134

2 Whatever I did, for that I have suffered; I do not blame anyone else. 433

If our thoughts are good, pure, virtuous then our life can become lofty, virtuous, beautiful and divine.

Thoughts resulting from base tendencies create ‘demonic’ vices and we lead an ego-ridden, degrading life filled with greed, enmity-confrontation, fear-anxiety and experience misery.

3 Enmeshed and entangled, the whole world perishes in false occupations. 133

The first thing needed to change our life is the ability to recognise the good and bad in the innate self within or the ‘discerning’ power, or a ‘discriminating’ intellect. But the regrettable thing is that our intellect has become so polluted that we have lost the ability to even ‘discern’ the difference between ‘good and ‘bad’. For fulfilling our own selfish needs we have even legitimized foul deeds.

To acquire this discerning power or a discriminating intellect we need:-

1. A lofty, pure, vibrant-awakened company of evolved souls.
2. The cultivation of the practice of Naam, Simran.
3. The Grace of the Guru.

Without this discerning power we will continue to act in our old, faulty, polluted mind map and continue to suffer the consequences.

It has been explained earlier that the main cause of our mind’s ‘hue’ or ‘life-style’ are our thoughts.

Hence by changing our thoughts our ‘life’ can be changed.

Our mind is influenced by the surrounding environment and the ‘company’ (we keep).

‘ਜੋ ਜੋਸੀ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲੈ ਸੋ ਤੈਸੋ ਫਲੁ ਖਾਇ ।’ (ਪੰਨਾ—1369)

ਪੁਰਾਣੀ ਨੀਵੀਂ ‘ਰੰਗਤ’ ਵਾਲੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਦੋਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ‘ਪਿਓਂਦ’ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਯਾ ‘ਫੱਲ’ ਚੰਗੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ‘ਜੀਵਨ’ ਚੰਗੇਰਾ, ਉਚੇਰਾ, ਸੁਹਨੇਰਾ, ਸੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਇਹ ‘ਦੋਵੀ-ਪਿਓਂਦ’ ਸਿਰਫ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ, ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ, ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਾਡਾ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਾਡੀ ‘ਨਿਰਨਾ ਸ਼ਕਤੀ’ ਵਧਦੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ :—

ਉਚੇਰੇ
ਚੰਗੇਰੇ
ਸੁਹਨੇਰੇ
ਨਿਰਮਲ
ਦੋਵੀ
ਆਤਮਿਕ

ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੋਵੇਗਾ ।

If we desire and aspire for higher, nobler, healthier, happier life—it is essential that—first of all we avoid, discard, forget or brush aside our baser ideas and thoughts at once, as soon as they sprout in our mind, and at the same time replace or substitute them with higher, nobler, inspiring thoughts, by invoking the help and guidance of Guru's Grace, and seek and imbibe sublime inspiration of Gurbani, and holy company of Awakened and Enlightened souls.

If these depraved thoughts are not forgotten or diverted in the first instance—and are entertained and cultivated, they percolate and penetrate deep into our mind and sub-consciousness.

The kind of company one keeps (determines) the fruits one harvests. 1369

To change an old ignoble mind ‘map’, it is necessary to graft it with virtuous attributes. This will ensure that the results or fruits of our deeds are good and our life becomes ‘virtuous’, lofty, ‘beautiful’, peaceful and emancipating.

This ‘divine graft’ can only take place in the company of blessed beloved gurmukhs, spiritually evolved persons.

While being in the sadh sangat, the company of the holy, and doing simran, as our mind becomes purer our ‘power of discernment’ will begin to increase and we will make an effort to free ourselves from lowly thoughts and deeds and in their place the practice of

lofty
noble
beautiful
pure
virtuous
divine

thoughts will take place.

If we desire and aspire for higher, nobler, healthier, happier life—it is essential that—first of all we avoid, discard, forget or brush aside our baser ideas and thoughts at once, as soon as they sprout in our mind, and at the same time replace or substitute them with higher, nobler, inspiring thoughts, by invoking the help and guidance of Guru's Grace, and seek and imbibe sublime inspiration of Gurbani, and holy company of Awakened and Enlightened souls.

If these depraved thoughts are not forgotten or diverted in the first instance and are entertained and cultivated, they percolate and penetrate deep into our mind and sub-consciousness.

Gradually, in course of time, they become insidious and powerful to enslave us, making our lives unhappy, corrupt, depraved and miserable.

ਚੌਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ 'ਇਨਸਾਨ' ਦੀਆਂ 'ਜੀਵਨੀਆਂ' ਦੇ ਕੁਝ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਇਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :—

1. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ 'ਭਾਣੇ' ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ।
ਇਨਸਾਨ : ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ 'ਹੁਕਮ' ਤੋਂ ਬੇ-ਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ 'ਭਾਣੇ' ਵਿਚ ਮਨ-ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਭੋਗਦਾ ਹੈ ।
2. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਸੀਮਤ ਬੁੱਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ 'ਹੁਕਮ' ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ।
ਇਨਸਾਨ : ਆਪਣੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਗਲਤ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ।
3. ਸਾਰੀ-ਕੁਦਰਤ : ਇਲਾਹੀ 'ਭਾਣੇ' ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੀ ਹੋਈ, ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ।
ਇਨਸਾਨ : ਰੱਬੀ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਚਲਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ' ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਰਜਾਂ ਲਈ ਬੇ-ਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ।
4. ਕੁਦਰਤ : ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨਿਰਦਈ ਪੁਣੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 'ਬੁਰੇ ਨਾਲ ਭਲਾ' ਕਰਦੀ ਹੈ ।
ਇਨਸਾਨ : ਆਪਣੀ ਗਰਜ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਨਾਲ, ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ।
5. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਆਪਣੇ 'ਕਰਤ' ਦੇ 'ਹੁਕਮ' ਵਿਚ 'ਸੰਤੁਸ਼ਟ' ਹੋ ਕੇ 'ਸਬਰ-ਸਬੂਰੀ' ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਹਨ ।
ਇਨਸਾਨ : ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ, ਨਾ-ਸੁਕਰਾ, ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁੱਖੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।
6. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ, ਈਰਖਾ-ਦਵੇਤ, ਸਾੜਾ--'ਹੁਕਮ' ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਹਨ ।
ਇਨਸਾਨ : ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ, ਈਰਖਾ-ਦਵੇਤ, ਸਾੜਾ ਇਤਨਾ ਵਧਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਿਚੋਤਾਣ, ਨਫਰਤ, ਆਪਾ-ਧਾਪੀ, ਲੜਾਈਆਂ-ਝਗੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਭੜਬੁ ਮੱਚਾ ਛਡਿਆ ਹੈ ।

Gradually, in course of time, they become insidious and powerful to enslave us, making our lives unhappy, corrupt, depraved and miserable.

Some aspects of the 'lifestyles' of the 8.4 million life forms and made at their head are being enumerated as follows:-

- 1 Other life forms are unknowingly living their life according to the Will (of the Creator).
Man Knowingly turns away from the Will (of the Creator). He lives his life according to his self will and does as he pleases.
- 2 Other life forms As their intelligence is limited they cannot operate outside the hukam or command (of the Creator).
Man Knowingly misuses his sharp intellect.
- 3 The whole creation abides by the Divine Will and serves man.
Man for his own selfish ends he mercilessly exploits 'souls who abide by the will of God.
- 4 Creation inspite of man's unforgiving / uncaring nature continues to extend goodwill towards the bad (undeserving)
Man for his own selfish ends cheats and is tyrannical towards other living beings.
- 5 Other life Forms abiding by the will of the Creator they joyfully remain contented and satisfied.
Man inspite of utilizing numerous gifts of nature man remains dissatisfied, thankless and ungrateful.
- 6 Other life forms the (expression) of enmity-confrontation, jealousy-duality, hatred in them is within the boundary set by (divine) hukam or command
Man has increased enmity-confrontation, jealousy-duality, hatred to such an extent that the world is filled with utter confusion with tension, hatred, greed, fights and quarrels.

7. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਆਪਣੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਲਬ-ਲੋਭ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।
ਇਨਸਾਨ : ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਸੁੰਦਿਆਂ—ਲਬ-ਲੋਭ ਵਿਚ 'ਹਲਕਾਏ' ਫਿਰਦੇ ਹਨ।
8. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਸੀਮਤ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਰਤੇ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਇਨਸਾਨ : ਬੇਅੰਤ ਬੁੱਧੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭੀ—ਹਉਮੋਂ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ 'ਜੀਵਨ' ਅਜਾਈ' ਗਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਸਾਤਲ ਵਲ ਰੁੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
9. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਕਰਮ ਯਾ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ।
ਇਨਸਾਨ : ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੀ, ਕੂੜ, ਫਰੋਬ, ਬੇਦੀਮਾਨੀ, ਲੁੱਟ-ਘਸੂਟ, ਪਾਖੰਡ, ਜੁਲਮ ਦੁਆਰਾ—ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਨੀਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਵਾਲਾ 'ਜੀਵਨ' ਭੋਗਦਾ ਅਤੇ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
10. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਨਾਲ-ਲਿਖੇ, ਗੁੱਝੇ 'ਧਰਮ' ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ-ਅਛੇਪ ਹੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ 'ਕੱਮ' ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਇਨਸਾਨ : ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਕਰਮ, ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ, ਬਾਣੀਆਂ, ਜੋਗ-ਸਾਥਨਾਂ, ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭੀ, ਇਲਾਹੀ ਤੱਤ-ਰੂਪ ਆਤਮਿਕ ਧਰਮ—'ਨਾਮ' ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
11. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਧੁਰੋਂ 'ਨਾਲ-ਲਿਖੇ' ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ 'ਜੀਵਨ' ਭੋਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ 'ਜੀਵਨ-ਸੋਧ' ਯਾ 'ਧਰਮ' ਨੂੰ 'ਬਦਲਨ' ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।
ਇਨਸਾਨ : ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ 'ਸੰਗਤ' ਅਨੁਸਾਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਨਿਸਚੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਘੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਰੁੱਚੀ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ 'ੴ' ਦੇ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
12. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਜੀਉਂਦੀਆਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਰ ਕੇ ਭੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
"ਪਸੂ ਮਰੇ ਦਸ ਕਾਜ ਸਵਾਰੈ॥"

- 7 Other life forms do not exhibit greed beyond their daily needs.
Man In spite of having everything he still goes about like a rabid (dog)
- 8 Other life forms with their limited intellect they abide by the will of their Creator thereby (steadily) progressing in life.
Man In spite of unlimited intellect he is 'wasting away' his life in doubt fallacy of egotism and ignorance and is drifting towards hell.
- 9 Other life forms Abiding by the Will (of the Creator) they cannot do any bad or commit any sins.
Man In spite of such strong intellect and awareness, he is even lower than animals, and living a degenerated life he lands up at the mercy of 'jam-dhoot', the couriers of death because of his falsehood, treachery, dishonesty, piracy, hypocrisy, cruelty.
- 10 Other life forms are spontaneously engrossed and dedicated to cultivating the inbuilt secret discipline within themselves.
Man In spite of having numerous spiritual disciplines, knowledge-mediation, spiritual texts, yogic disciplines, he is still divorced from Naam- the spiritual essence of divine discipline.
- 11 Other life forms live their life according to the 'inlaid hukam or command'. They do not need to change their life's direction or 'change' their discipline.
Man has created his beliefs and religions according to his environment and his company. These keep changing according to his mental tendencies and his personal needs. In this way he remains separated from the One Eternal Being's Gurparsaad – the blessings of one who enlightens.
- 12 Other life form While living they serve man and upon death they also serve and remain useful to nature
"When animals die they serve ten (different) needs."

ਇਨਸਾਨ : ਪਰ, "ਨਰੁ ਮਰੈ ਨਰੁ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵੈ ।" (ਪੰਨਾ—870)

13. ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ : ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ—'ਜੀਵਨ' ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਪਉੜੀਆਂ—ਉਤਾਹਾਂ ਵਲ ਚੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਇਨਸਾਨ : ਪਉੜੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ—ਨੀਵਿਆਂ ਕਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਉਤਰਨ ਦਾ 'ਭਾਗੀ' ਬਣਦਾ ਹੈ !

ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਭੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ :—

1. 'ਜੀਵਨ' ਕੀ ਹੈ ?
2. ਉਹ ਹੁਣ ਕੌਸਾ 'ਜੀਵਨ' ਬਿਤਾ ਰਹੇ ਹਨ ?
3. ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੀ ਨੁਕਸ ਹਨ ?
4. ਏਥੋਂ ਉਥਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇਰਾ ਭੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜੀਵਨ ਹੈ ?
5. ਐਸੇ ਉਚੇਰੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੀ 'ਜੀਵਨ-ਸੋਧ' ਹੈ ?
6. ਉਚੇਰੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕੀ 'ਸਾਧਨ' ਹਨ ?

ਇਹ ਜਨਤਾ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ, ਇਤਨੀ ਗਲਤਾਨ ਅਤੇ ਮਦਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇਰੇ 'ਜੀਵਨ' ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਭੀ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਚੇਰਾ ਤੇ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਉਮਾਹ, ਸਾਹਸ ਯਾ ਉਦਮ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦਾ । ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਸਕਾਰੀ ਨੀਵੀਆਂ ਰੁੱਚੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ 'ਜੀਵਨ-ਵੇਗ' ਨਾਲ ਹੀ ਅਵੇਸਲੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ 'ਰੁੱਕ੍ਹੇ' ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਸੇ, ਗਿਲੇ, ਈਰਖਾ-ਦਵੈਤ, ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ, ਲੜਾਈਆਂ-ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅਮੌਲਿਕ ਜੀਵਨ ਅਜਾਈਂ ਗੱਵਾ ਕੇ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ-ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ 'ਨਸ਼ਿਆਂ' ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਭੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਅਜ ਕਲ੍ਹ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਇਤਨਾ ਮਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉਦਾਲੇ-ਪਦਾਲੇ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਅਤਿਅੰਤ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੁਦਗਰਜੀ, ਨਫਰਤ, ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ, ਈਰਖਾ-ਦਵੈਤ ਅਤੇ ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਅਹੰਕਾਰ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਇਕੀ ਗਿਲਾਨੀ ਦੀ 'ਬਦਬੂ' ਨਾਲ ਸ਼ੋਰ-ਸਰਾਬਾ ਅਤੇ ਭੜਬੂ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਐਸੀ ਗਿਲਾਨੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ-ਗੁਰੂਆਂ, ਮਹਾ ਪੁਰਖਾਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਆਤਮਿਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਛਿੱਕੇ ਤੇ ਟੰਗ ਛੱਡੇ ਹਨ, ਅਤੇ 'ਧਰਮ' ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਹਰਲਾ ਦਿਖਾਵਾ ਤੇ ਪਾਖੰਡ ਹੀ

Man when he dies (his remains) serve no purpose at all.

13 Other life abiding by the will (of the Creator) they move upwards on the form ladder of life.

Man having reached the top of the ladder (of life), he faces the unfortunate task of moving downwards because of his base or lowly doings

The ordinary people don't even know:-

1. What Life is?
2. What kind of life they are leading now?
3. What are the shortcomings in their ongoing life?
4. Could there be a higher and nobler life than this one?
5. What is 'life's direction' to such a higher and nobler life?
6. What are the required 'disciplines' for such a higher life?

The masses have become so entangled and dazed in the destiny of their past karamic deeds and in their present environment, that inspite of seeing a noble 'form of living' they still do not get the motivation, the excitement, the courage or the effort to make their own life loftier and more noble. They keep on drifting according to their past 'life current' with inclinations inherited from karamic deeds with an indifferent and irresponsible attitude. They simply waste away their precious life and face misery by getting entangled in the same kind of anger, grievance, jealousy-duality, enmity-confrontation, fights-quarrels. Apart from this they have got into the habit of (consuming)intoxicants and re ruining their physical and economic lives.

These days our lives have become so polluted that we have severely clouded the surroundings of our environment and atmosphere to such an extent their selfishness, hatred, enmity-confrontation, jealousy-duality, lust, anger, greed, attachment, ego predominate and with the 'stench' of materialistic degradation pandemonium and turmoil has come into being. In such a degrading condition, the spiritual counsel of gurus, highly evolved souls, and Gurbani has been put on 'hold' and religion has become a kind of an external show and hypocrisy.

ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ । ਹੋਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਗਿਆਨੀ-
ਧਿਆਨੀ ਭੀ ਇਸ ਗਿਲਾਨੀ ਦੀ 'ਮਾਰ' ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕੇ ।

ਜਦ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਹੀ ਇਸ ਦੀਰਘ ਮਾਇਕੀ ਗਿਲਾਨੀ ਦੀ ਜਬਰ-
ਦਸਤ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੰਨਤਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸੁਧਾਰੇ ?

ਇਸ ਮਾਇਕੀ ਗਿਲਾਨੀ ਦੀ ਬਾਬਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਦਿਉਂ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ :

‘ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਮਾਨੁਖੁ ਭਇਆ ਖਿਨ ਭੰਗਣ ਦੇਹਾਦਿ ॥

ਇਹ ਅਉਸਰ ਤੇ ਚੂਕਿਆ ਬਹੁ ਜੋਨਿ ਭ੍ਰਮਾਦਿ ॥’ (ਪੰਨਾ—810)

‘ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨ ਭਾਇਆ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥

ਨਾਨਕ ਜਮੁ ਮਾਰਿ ਕਰੇ ਖੁਆਰ ॥’ (ਪੰਨਾ—852)

‘ਮਨਮੁਖ ਦੁਖੀਏ ਸਦਾ ਭ੍ਰਮਿ ਭੁਲੇ, ਤਿਨੀ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥’

(ਪੰਨਾ—852)

‘ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸਚੁ ਤਜਿਆ ਕੂੜੇ ਲਾਗੇ, ਤਿਨੀ ਜਨਮੁ ਜੂਐ ਹਾਰਿਆ ॥

(ਪੰਨਾ—919)

‘ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਭ੍ਰਮਤੇ ਭ੍ਰਮਤੇ ਦੁਲਭ ਜਨਮੁ ਅਬ ਪਾਇਓ ॥

ਰੇ ਮੂੜੇ ਤੂੰ ਹੋਛੈ ਰਸਿ ਲਪਟਾਇਓ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਗਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਤੇਰੇ-ਬਿਖਿਆ ਜਿਓ ਉਰਝਾਇਓ ॥

(ਪੰਨਾ—1017)

‘ਹਉਮੈ ਕਰਦਿਆ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ । ਆਗੈ ਮੋਹੁ ਨ ਚੂਕੈ ਮਾਇਆ ॥

ਆਗੈ ਜਮ ਕਾਲੁ ਲੇਖਾ ਲੇਵੈ, ਜਿਉ ਤਿਲ ਘਾਣੀ ਪੀੜਾਇਦਾ ॥’

(ਪੰਨਾ—1063)

‘ਇਕਿ ਕਿਤੁ ਆਏ, ਜਨਮੁ ਗਵਾਏ । ਮਨਮੁਖ ਲਾਗੇ ਦੂਜੈ ਭਾਏ ॥

ਇਹ ਵੇਲਾ ਫਿਰਿ ਹਾਥਿ ਨ ਆਵੈ ਪਗਿ ਖਿਸਿਐ ਪਛੁਤਾਇਦਾ ॥’

(ਪੰਨਾ—1065)

‘ਧੰਧੇ ਧਾਵਤੁ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ, ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥

(ਪੰਨਾ—1067)

‘ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਰਿ ਜਪਿ, ਜਨਮੁ ਗਇਉ ॥

ਸਾਚ ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਕਬਹੂ ਨ ਛੂਟਸਿ; ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਭਇਓ ॥’

(ਪੰਨਾ—1126)

The surprising thing is that we, the literate ones, the religious scholars too have not been able to escape from this onslaught.

When even our religious leaders have come in the powerful grip of this terrible materialistic decline then who will correct the masses.

Gurabani admonishes us as follows about this materialistic degradation:-

1 Wandering, wandering around, the soul is reincarnated as a human, but this body lasts only for an instant. 810
Losing this opportunity, he must wander again through countless incarnations.

2 They do not love the Lord's Name, and they lose their life uselessly. O Nanak, the Messenger of Death attacks them, and humiliates them. 852

3 The miserable self-willed manmukhs are forever deluded by doubt; they waste away their lives uselessly. 852

4 Says Nanak, those who forsake Truth and cling to falsehood, lose their lives in the gamble. 919

5 Wandering and roaming through 8.4 million incarnations, you have now been given this human life, so difficult to obtain. ||1||
You fool! You are attached and clinging to such trivial pleasures!
The Ambrosial Nectar abides with you, but you are engrossed in sin and corruption. 1017

6 Acting egotistically, one loses his life.
Even in the world hereafter, emotional attachment to Maya does not leave him.
In the world hereafter, the Messenger of Death calls him to account, and crushes him like sesame seeds in the oil-press. 1063

7 Some merely waste away their lives - why have they even come into the world?
The self-willed manmukhs are attached to the love of duality.
This opportunity shall not into their hands again; their foot slips, and they come to regret and repent. 1065

8 Chasing after worldly affairs, he wastes away his life in vain; without the Name, he suffers in pain. 1067

9 O mortal, meditate on the Lord - your life is passing away!
Without the True Word of the Shabad, you shall never be released, and your life shall be totally useless. 1126

‘ਮਨਮੁਖ ਭੁਲੇ ਕਾਹੇ ਆਏ ॥ ਨਾਮਹੁ ਭੁਲੇ ਜਨਮੁ ਗਵਾਏ ॥’

(ਪੰਨਾ—1174)

‘ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ, ਪਲੁ ਪਲੁ ਅਉਧ ਵੁਨਿ ਘਾਟੈ, ਬੁਝਿ ਨ ਸਕੈ ਗਵਾਰੁ ॥’

ਸੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਜਿ ਸਾਥਿ ਨ ਚਾਲੈ, ਇਹੁ ਸਾਕਤ ਕਾ ਆਚਾਰੁ ॥’

(ਪੰਨਾ—1200)

‘ਬਿਖਈ ਦਿਨ ਰੋਨਿ ਇਵਹੀ ਗਵਾਰੈ ॥’

(ਪੰਨਾ—1205)

ਗੋਬਿੰਦੁ ਨ ਭਜੈ ਅਹੰਬੁਧਿ ਮਾਤਾ, ਜਨਮੁ ਜੂਐ ਜਿਉ ਹਾਰੈ ॥’

‘ਅਨਿਕ ਜਨਮ ਭ੍ਰਮਤੋ ਹੀ ਆਇਓ, ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲਭਾਹੀ ॥’

ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਛੱਡਿ ਜਉ ਨਿਕਸਿਉ, ਤਓ ਲਾਗੋ ਅਨਠਾਹੀ ॥’

(ਪੰਨਾ—1207)

‘ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਸਰਬ ਜੰਜਾਲੁ ਹੈ ਨਮਿ ਨ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ ॥’

ਗੁਣ ਛੱਡਿ ਅਓਗਣ ਕਮਾਵਦੇ ਦਰਗਹੁ ਹੋਹਿ ਖੁਆਰੁ ॥

ਸੂਐ ਜਨਮੁ ਤਿਨੀ ਹਾਰਿਆ-ਕਿਤੁ ਆਏ ਸੰਸਾਰਿ ॥’ (ਪੰਨਾ—1284)

‘ਮਾਨਸ ਕੋ ਜਨਮੁ ਲੀਨੁ ਸਿਮਰਨੁ ਨਹ ਨਿਮਖ ਕੀਨੁ ॥’

ਦਾਰਾ ਸੁਖ ਭਇਓ ਦੀਨੁ, ਪਗਹੁ ਪਰੀ ਬੇਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ—1352)

‘ਸਤਿਗੁਰੁ ਨ ਸੇਵਿਓ ਸਬਦੁ ਨ ਰਖਿਓ ਉਰਧਾਰਿ ॥’

ਧ੍ਰਿਗੁ ਤਿਨਾ ਕਾ ਜੀਵਿਆ ਕਿਤੁ ਆਏ ਸੰਸਾਰਿ ॥’ (ਪੰਨਾ—1414)

‘ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਮਹਿਫਧਿ ਰਹਿਓ ਬਿਸਰਿਓ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮੁ ॥’

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਭਜਨ ਜੀਵਨ ਕਉਨੇ ਕਾਮ ॥’ (ਪੰਨਾ—1427)

ਇਸ ਮਾਇਕੀ ਗਿਲਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਉਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ :-

‘ਦਿਨ ਤੇ ਪਹਰ ਪਹਰ, ਤੇ ਘਰੀਆਂ ਆਵ ਘਟੈ ਤਨੁ ਛੀਜੈ ॥’

ਕਾਲੁ ਅਹੋਰੀ ਫਿਰੈ ਬਧਿਕ ਜਿਉ ਕਹਹੁ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਕੀਜੈ ॥

ਸੋ ਦਿਨੁ ਆਵਨ ਲਾਗਾ ॥

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਕਹਹੁ ਕੋਊ ਹੈ ਕਾਕਾ । ਰਹਾਉ ॥

ਜਬ ਲਗੁ ਜੋਤਿ ਕਾਇਆ ਮਹਿ ਬਰਤੈ ਆਪਾ ਪਸੂ ਨ ਬੂਝੈ ॥

ਲਾਲਚ ਕਰੈ ਜੀਵਨ ਪਦ ਕਾਰਨ ਲੋਚਨ ਕਛੂ ਨ ਸੂਝੈ ॥

ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ਛੋਡਹੁ ਮਨ ਕੇ ਭਰਮਾ ॥

ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਰੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ਪਰਹੁ ਏਕ ਕੀ ਸਰਨਾ ॥’ (ਪੰਨਾ—692)

‘ਹਰਿ ਜਸੁ ਰੇ ਮਨਾ ਗਾਇਲੈ, ਜੋ ਸੰਗੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ॥’

ਅਉਸਰੁ ਬੀਤਓ ਜਾਤੁ ਹੈ, ਕਹਿਉ ਮਾਨ ਲੈ ਮੇਰੇ ॥’ (ਪੰਨਾ—727)

1 Why have the wandering self-willed manmukhs even come into the world?
Forgetting the Naam, the mortals waste their lives away. 1174

2 Moment by moment, instant by instant, your life is running out. The fool cannot
understand this.
He does things which will not go along with him in the end. This is the lifestyle
of the faithless cynic. 1200

3 The corrupt person passes his days and nights uselessly.
He does not vibrate and meditate on the Lord of the Universe; he is intoxicated
with egotistical intellect. He loses his life in the gamble. 1205

4 You wandered through countless incarnations, until finally you attained this
priceless human birth.
Leaving the womb, you were born, and when you came out, you became
attached to other places. 1207

5 Those who are entangled in the three gunas - the three dispositions - do not
love the Naam, the Name of the Lord.
Forsaking virtue, they practice evil; they shall be miserable in the Court of the Lord.
They lose their life in the gamble; why did they even come into the world? 1284

6 You obtained this human life, but you have not remembered the Lord in
meditation, even for an instant.
For the sake of pleasure, you have become subservient to your woman, and
now your feet are bound. 1352

7 Those who do not serve the True Guru, and do not keep the Shabad enshrined
in their hearts
- cursed are their lives. Why did they even come into the world? 1414

8 Says Nanak, without meditating on the Lord, what is the use of this human life?
1427

To be protected from the degradation of materialism Gurbani has the following
advice:-

9 Day by day, hour by hour, life runs its course, and the body withers away.
Death, like a hunter, a butcher, is on the prowl; tell me, what can we do? ||1||
That day is rapidly approaching.
Mother, father, siblings, children and spouse - tell me, who belongs to whom?
||1||Pause||
As long as the light remains in the body, the beast does not understand himself.
He acts in greed to maintain his life and status, and sees nothing with his eyes
Says Kabeer, listen, O mortal: Renounce the doubts of your mind.
Chant only the One Naam, the Name of the Lord, O mortal, and seek the
Sanctuary of the One Lord. 692

10 Sing the Lord's Praises, O mind; He is your only true companion.
Your time is passing away; listen carefully to what I say. 727

'ਚੇਤਨਾ ਹੈ ਤਉ ਚੇਤ ਲੈ ਨਿਸਿ ਦਿਨਿ ਮੈ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥
 ਛਿਨੁ ਛਿਨੁ ਅਉਧ ਬਿਹਾਤੁ ਹੈ ਫੂਟੈ ਘਟ ਜਿਉ ਪਾਨੀ ॥' (ਪੰਨਾ—726)
 'ਜਪਿ ਗੋਬਿੰਦੁ ਗੋਪਾਲ ਲਾਲੁ । ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿ ਤੂ ਜੀਵਹਿ ਫਿਰਿ
 ਨਖਾਈ ਮਹਾਂ ਕਾਲੁ ॥
 ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਆਇਉ । ਬਡੈ ਭਾਗਿ ਸਾਧ ਸੰਗੁ ਪਾਇਉ ॥'
 (ਪੰਨਾ-- 886)
 'ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਦੀਉ ਜਿਹ ਠਾਕੁਰਿ ਸੋ ਤੈ ਕਿਉ ਬਿਸਾਰਿਓ ॥
 ਮੁਕਤੁ ਹੋਤ ਨਰ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰੈ, ਨਿਮਖ ਨ ਤਾਕਉ ਗਾਇਓ ॥'
 (ਪੰਨਾ—902)
 'ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਰਾਮੁ ਕੀ ਨ ਸਿਮਰਹੁ, ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥੁ ਜਾਇ ॥'
 (ਪੰਨਾ—1124)
 'ਜੀਵਤ ਜੀਵਤ ਜੀਵਤ ਰਹਹੁ । ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ ਨਿਤ ਉਠਿ ਪੀਵਹੁ ॥'
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਸਨਾ ਕਹਹੁ ॥' (ਪੰਨਾ—1138)
 'ਕਹਾ ਨਰ ਅਪਨੋ ਜਨਮੁ ਗਵਾਵੈ ॥
 ਮਾਇਆ ਮਦਿ ਬਿਖਿਅ ਰਸਿ ਰਚਿਉ ਰਾਮ ਸਰਨਿ ਨਹੀ ਆਵੈ ॥'
 (ਪੰਨਾ—1231)
 'ਕਹਤ ਕਬੀਰੁ ਰਾਮ ਭਜੁ ਬਉਰੇ, ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥ ਜਾਤ ॥'
 (ਪੰਨਾ—1252)
 'ਪ੍ਰਾਣੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥
 ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥ ਦੁਬਿਧਾ ਖੋਇਆ—ਕਉਡੀ ਬਦਲੈ ਜਾਇ ॥
 (ਪੰਨਾ—1261)
 'ਬੀਤ ਜੈ ਹੈ, ਬੀਤ ਜੈ ਹੈ ਜਨਮੁ ਅਕਾਜੁ ਰੇ ॥
 ਨਿਸਿ ਦਿਨੁ ਸੁਨਿ ਕੈ ਪੁਰਾਨ । ਸਮਝਿਓ ਨਹ ਰੇ ਅਜਾਨ ॥
 ਕਾਲੁ ਤਉ ਪਹੂਚਿਓ ਆਨਿ । ਕਹਾ ਜੈ ਹੈ ਭਾਜਿ ਰੇ ॥' (ਪੰਨਾ—1353)
 'ਕਬੀਰ ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਹੈ ਹੋਇ ਨ ਬਾਰੇਬਾਰ ॥
 ਜਿਉ ਬਨ ਫਲ ਪਾਕੇ ਭੁਇ ਗਿਰਹਿ, ਬਹੁਰਿ ਨ ਲਾਗਹਿ ਡਾਰ ॥'
 (ਪੰਨਾ—1366)
 'ਜਨਮ ਜਨਮ ਭਰਮਤ ਫਿਰਿਓ—ਮਿਟਿਉ ਨ ਜਮ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸੁ ॥
 ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ ਨਿਰਭੈ ਪਾਵਹਿ ਬਾਸੁ ।' (ਪੰਨਾ—1427)

- 1 *If you are conscious, then be conscious of Him night and day, O mortal. Each and every moment, your life is passing away, like water from a cracked pitcher.* 726
- 2 *Meditate on the Lord of the Universe, the Beloved Lord of the World. Meditating in remembrance on the Lord's Name, you shall live, and the Great Death shall not consume you ever again. ||1||Pause|| Through millions of incarnations, you have come, wandering, wandering, wandering. By the highest destiny, you found the Saadh Sangat, the Company of the Holy.* 886
- 3 *Why have you forgotten your Lord and Master, who blessed you with this human life? Remembering Him in meditation, one is liberated. And yet, you do not sing His Praises, even for an instant.* 902
- 4 *Says Kabeer, why do you not meditate on the Lord? Your life is uselessly slipping away!* 1124
- 5 *Live, live, live forever. Rise early each day, and drink in the Nectar of the Lord. With your tongue, chant the Name of the Lord, Har, Har, Har, Har.* 1138
- 6 *O mortal, why have you wasted your life? Intoxicated with Maya and its riches, involved in corrupt pleasures, you have not sought the Sanctuary of the Lord.* 1231
- 7 *Says Kabeer, meditate and vibrate on the Lord, O madman. Your life is uselessly wasting away.* 1252
- 8 *O mortal, as Gurmukh, meditate on the Naam, the Name of the Lord. In duality, you are ruining and wasting this priceless human life. You trade it away in exchange for a shell.* 1261
- 9 *Slipping away - your life is uselessly slipping away. Night and day, you listen to the Puraanas, but you do not understand them, you ignorant fool! Death has arrived; now where will you run?* 1352
- 10 *Kabeer, it is so difficult to obtain this human body; it does not just come over and over again. It is like the ripe fruit on the tree; when it falls to the ground, it cannot be re-attached to the branch.* 1366
- 11 *Mortals wander lost and confused through countless lifetimes; their fear of death is never removed. Says Nanak, vibrate and meditate on the Lord, and you shall dwell in the Fearless Lord.* 1428

‘ਇਹ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਅਮੋਲ ਹੈ—ਮਿਲਨੇ ਕੀ ਵੇਲਾ ॥’

(ਭਾ: ਗੁ: ਜੀ 41/11)

‘ਟਟੇ ਟੇਚੁ ਕਰਹੁ ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਣੀ—ਘੜੀ ਕਿ ਮੁਹਤਿ ਕਿ ਉਠਿ ਚਲਣਾ ॥’

ਜੁਐ ਜਨਮੁ ਨ ਹਾਰਹੁ ਅਪਣਾ, ਭਾਜਿ ਪੜਹੁ ਤੁਮ ਹਰਿ ਸਰਣਾ ॥’

(ਪੰਨਾ—433)

ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ‘ਪਾਣੀ’ ਉਡ ਕੇ ਭਾਫ਼, ਬੱਦਲ, ਬਰਫ਼, ਗੜੇ, ਮੀਂਹ, ਨਾਲੇ, ਨਦੀਆਂ, ਦਰਿਆ, ਟੋਏ, ਤਲਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕ ‘ਰੂਪ’ ਧਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਸੋਮੇ, ‘ਸਮੁੰਦਰ’ ਵਿਚ ਮੁੜ ਆ ਸਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੇ ਅਨੇਕ ‘ਰੂਪ’—ਉਸ ਦੀ ‘ਸੰਗਤ’ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ :—

ਗਰਮੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ‘ਭਾਫ਼’,

ਠੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ‘ਬੱਦਲ’,

ਫਰ ਗਰਮੀ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ‘ਮੀਂਹ’,

ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਟੋਏ, ਤਲਾ, ਨਾਲੇ, ਨਦੀਆਂ,

ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ‘ਸਰੂਪ’ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਪਰ, ਜਰੂਰੀ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ‘ਪਾਣੀ’ ਨੇ ‘ਸੰਗਤ’ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਸਰੂਪ ਧਾਰੇ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਇਕੋ ‘ਜੀਵਨ-ਰੋਂ’ ਹੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਕਲਾਂ, ਰੇਖਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੁਸਾਗਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ‘ਖਿੱਚ’ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣੀ ਰਹੀ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਸਦੀ ‘ਰੰਗਤ’, ‘ਬੋ’, ‘ਸੁਆਦ’ ਦਾ ‘ਅਸਰ’ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦਾ ਮਿਲ-ਜੋਭਾ (Solution) ਬਣਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ‘ਸਲੂਸ਼ਨ’ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਰਲਾਵਟ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਸੀ, ਚਾਹ, ਸਕੰਜਵੀ, ਸ਼ਰਾਬ, ਦਵਾਈਆਂ, ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਕਲਾਂ, ਰੰਗਾਂ-ਰੇਖਾਂ, ਨਾਵਾਂ, ਹੇਠ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ‘ਜੀਵਨ-ਰੂਪਾਂ’ ਵਿਚ ‘ਪਾਣੀ’ ਦੀ ਹੀ ‘ਹੋਂਦ’ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਪਾਣੀ ਦੀ ‘ਹੋਂਦ’ ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ—ਪਰ ਉਸਦੇ ਅਨੇਕ ‘ਸਰੂਪ’—ਰਲਾਵਟ ਯਾ ‘ਸੰਗਤ’ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਜੀਵ’ ਦੀ ‘ਹੋਂਦ’ ਯਾ ‘ਜੀਵਨ-ਰੋਂ’ ਯਾ ‘ਜੋਤ’ ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ‘ਸਰਬ-ਰਹੀ-ਭਰਪੂਰ’ ਹੈ, ਪਰ ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ‘ਜੀਵਨ-ਸਰੂਪ’ ਉਸਦੀ ‘ਸੰਗਤ’ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

1 This human life is priceless – (this is the) time to meet (the Creator) Bh Gur41/11

2 Tatta: Why do you practice hypocrisy, O mortal? In a moment, in an instant, you shall have to get up and depart.

Don't lose your life in the gamble - hurry to the Lord's Sanctuary.

433

‘Water’ rises from the ocean and after assuming the form of vapour, clouds, ice, hail-stones, rain, drains, streams, rivers, water holes, ponds it returns to its source the ‘ocean’. The variety of forms this water assumes keeps changing according to its sangat or company.

Due to the company of heat, vapour (results),

Due to company of cold, clouds (form),

Under the influence of heat, rain (falls)

From the rain depending on the condition of the earth, puddles, pools, drains, streams (get replenished and then)

Rivers take shape.

But the important point is this, that although water took on many forms, in its innate self, the same ‘life current’ kept on operating, it kept manifesting and extending itself into numerous guises, forms, colours and names and all this time the pull of meeting the beloved ocean was consistently present.

In this way what ever thing we add to the water, the water assimilates its colour, its ‘stench’, its taste thus giving rise to a potpourri type of solution. Although this solution keep changing according to the things mixed into it as in for example – lassi, tea, lime drink, alcohol, medicine, etc. where it appears in vastly different forms, colours and names – but in these numerous ‘life-forms’ water is the main ingredient. In other words, the main ingredient ‘water’ is the one and same but its numerous forms keep changing according to the mixture or the ‘company (of things mixed into it).

Exactly in the same way, man’s existence or ‘life current’ or ‘light’ is the one all engulfing omnipresence, but the life style of man’s mind keep changing according to the company he keeps.

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅੰਦਰਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਤਿਸ਼ਕਰਨ, ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਯਾ 'ਸੰਗਤ' ਦੀ 'ਰੰਗਤ' ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਰ ਲੈ ਕੇ, ਸਾਡਾ 'ਜੀਵਨ' ਬਣਦਾ ਅਤੇ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

'ਜੋ ਜੈਸੀ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲੈ ਸੋ ਤੈਸੇ ਫਲੁ ਖਾਇ॥' (ਪੰਨਾ—1369)
ਜਦ ਇਹ 'ਸੰਗਤ' ਦੀ 'ਰੰਗਤ' ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ 'ਦ੍ਰਿੜ' ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਥਵਾ ਪੱਕਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ—ਤਾਂ ਉਹ 'ਰੰਗਤ' ਹੀ ਸਾਡਾ 'ਜੀਵਨ ਰੂਪ' ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ 'ਰੰਗਤ', ਜੀਵਨ ਵਿਚ :—

ਧੱਸ
ਵੱਸ
ਰੱਸ
ਦ੍ਰਿੜ

ਹੋ ਕੇ ਸਾਡਾ :—

ਜੀਵਨ-ਅਧਾਰ
ਜੀਵਨ-ਸੋਧ
ਜੀਵਨ-ਮਾਰਗ
ਜੀਵਨ-ਰੂਪ
ਜੀਵਨ-ਪਦ
'ਜੀਵਨ'

ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ 'ਅਮਲੀ' ਦਾ 'ਨਸ਼ਾ' ਹੀ ਉਸ ਦਾ 'ਜੀਵਨ-ਅਧਾਰ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ 'ਅਮਲ' ਹੀ ਉਸ ਦਾ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਬੋਲ, ਹਰਕਤ, ਸੋਚਣੀ, ਅਥਵਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ 'ਪੱਖ' ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ, ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ—ਉਸਦੇ 'ਅਮਲ' ਦੀ 'ਰੰਗਤ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਸਰੀਰਕ 'ਅਮਲ' ਦੇ ਅਸਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ 'ਰੰਗਤ' ਯਾ 'ਅਮਲ' ਦਾ ਭੀ ਅਤਿ ਸੂਖਮ, ਗੁੱਝਾ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਜੀਵ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ 'ਰੰਗਤ' ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਪਿਛੇ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਡਾ ਮਨ-ਉਦਾਲੇ-ਪ੍ਰਦਾਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ 'ਸੰਗਤ' ਦਾ ਅਸਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ

In other words according to the assimilation of the 'hue' of the 'company' of past internal subconscious self and the external environment, our life gets fashioned and keeps changing.

The type of sangat (or company) we keep, determines the kind of fruits we eat. 1369

When the effect of the company we keep becomes entrenched in our mind, or gets dyed with a fast colour, then that is the 'colour' which determines our 'life-style'.

In our life this colour

thrusts
permeates
diffuses
entrenches

itself and becomes our

life's support
life's direction
life's path
life's style
life's standard
life (itself).

As an example, the intoxication of an 'addict' becomes his life's support and finally that 'addiction' itself becomes his 'life-style'. His speech, movement, thinking, in fact every aspect of his life, spontaneously and unknowingly becomes the illumination and manifestation of the colour of his addiction.

This example is the evidence of the effect of physical addiction. In the same way the very subtle, hidden and deep effect of the hue of mental and spiritual 'addiction' too affects the life of man.

Earlier on, the effect of the hue of mental thoughts has been explained in detail (where it was stated) that our mind takes on the vibrations of the surrounding environment. According to the nature of our thoughts

(Practice) ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ 'ਸਲੂਸ਼ਨ' ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ 'ਰੰਗਤ' ਨੂੰ 'ਦ੍ਰਿੜ' ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ —ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮਕਰਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ ਆਪਣੇ 'ਰੋਜ਼ਾਨਾ' ਖਿਆਲਾਂ, ਸੋਚਣੀ, ਕਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ 'ਕਰਮ-ਬੱਧ' ਹੋ ਕੇ—ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਭੋਗਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਜੀਵ' ਦੀ ਮਾਇਕੀ ਰੰਗਤ ਹੀ — ਉਸਦਾ 'ਜੀਵਨ-ਅਧਾਰ' ਯਾ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ 'ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ' ਦਾ :—

'ਰੋੜ੍ਹ', 'ਰੁਟੀਨ' (Routine)

ਪੁੱਠਾ ਗੇੜ

ਖਿਆਲੀ 'ਵੇਗ'

ਆਦਤਾਂ

ਸੁਭਾਓ

ਆਚਰਨ

ਇਤਨਾ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੀਂ :—

ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ,

ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,

ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ,

ਇੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,

ਉਦਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,

ਭੀ ਪੁਰਾਣੀ ਮਾਇਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਫਸਦੇ ਤੇ ਗਲਤਾਨ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਬਲਕਿ ਮਾਇਕੀ 'ਪੁੱਠੇ-ਗੇੜ' ਯਾ 'ਨੀਵੇਂ-ਖਿਆਲਾਂ' ਦੇ 'ਵੇਗ' ਇਤਨੇ ਤੇਜ਼ ਤੇ ਤੀਖਣ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਲ 'ਤੱਕਣ' ਯਾ 'ਜਾਚਨਾ' ਕਰਨ, ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਭੀ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ !

'ਇਹੁ ਜਗਤੁ ਮਮਤਾ ਮੁਆ ਜੀਵਣ ਕੀ ਬਿਧਿ ਨਾਹਿ ।' (ਪੰਨਾ—508)

'ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਫਾਹੀ ਫਾਸੈ ਕਉਆ ॥

ਫਿਰਿ ਪਛੁਤਾਨਾ ਅਬ ਕਿਆ ਹੁਆ ॥ (ਪੰਨਾ—935)

'ਦੂਜੇ ਭਾਵੀਂ' ਨਾਨਕਾ ਵਹਣਿ ਲੁੜੰਦੜਦੀ ਜਾਇ ॥' (ਪੰਨਾ—1425)

'ਯਹ ਮਨੁ ਨੈਕ ਨ ਕਹਿਓ ਕਰੈ ॥

ਸੀਖ ਸਿਖਾਇ ਰਹਿਓ ਅਪਨੀ ਸੀ ਦੁਰਮਤਿ ਤੇ ਨ ਟਰੈ ॥ ਰਹਾਓ ॥

the solution of our mind's thoughts keep changing as we engage ourselves in the practice of doing things. Entrenching this hue, man allows it to descend into his subconscious self. Through man's daily thoughts, thinking, deeds he gets bound in (the play of) action and reaction and faces the consequences of his doings.

In this way man's materialistic hue becomes his 'life-support' or 'life-style'.

The

routine

reverse cycle

'flow' of thoughts

habits

behaviour

character

of our daily life has become so potent that we, despite

knowing

feeling

realizing

wanting

making an effort

to come out of the previous materialistic channel, we cannot extricate ourselves from it and over and over again we get trapped and entangled in it.

Not only that, the reverse cycle of materialism or the flow of 'lowly thoughts' has been so rapid, so powerful that we can find no time to look beyond it, to make a request, to free ourselves (from its grip).

1 This world perishing in attachment and possessiveness; no one knows the way of life. 508

2 Again and again, the crow falls into the trap. Then he regrets it, but what can he do now? 935

3 In the love of duality, O Nanak, the mortals are being washed downstream. 1425

4 This mind does not follow my advice one tiny bit. I am so tired of giving it instructions - it will not refrain from its evil-mindedness. ||1||Pause||

ਮਦਿ ਮਾਇਆ ਕੈ ਭਇਓ ਬਾਵਰੇ ਹਰਿ ਜਸੁ ਨਹ ਉਚਰੈ ॥

ਕਰਿ ਪਰਪੰਚੁ ਜਗਤ ਕਉ ਡਹਕੈ ਅਪਨੋ ਉਦਰੁ ਭਰੈ ॥

ਸੁਆਨ ਪੂਛ ਜਿਉ ਹੋਇ ਨ ਸੁਧੋ ਕਹਿਉ ਨ ਕਾਨ ਧਰੈ ॥' (ਪੰਨਾ—536)

ਸਾਡੀ ਇਸ 'ਬੇ-ਵੱਸੀ' ਯਾ ਮਜਬੂਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਅਨੇਕਾਂ :—

ਧਰਮਾਂ

ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ

ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੰਥਾਂ

ਗਿਆਨ

ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ

ਪਾਠ-ਪੂਜਾ

ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ

ਜੋਗ-ਸਾਧਨਾਂ

ਏ. ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ 'ਜੀਵਨ', ਉਚੇਰਾ ਅਤੇ ਚਗੇਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਨਿਘਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਏਸੇ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਾਇਕੀ ਗਿਲਾਨੀ ਵਾਲੇ

ਪੁੱਠੇ ਗੇੜ

ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲੀ ਵੇਗ

ਆਦਤਾਂ

ਸੁਭਾਓ

ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਾਧਨ :—

'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ'

'ਸਤਿ ਸੰਗਤ'

ਹੀ ਦਸਿਆ ਹੈ।

'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਇਨਸਾਨ ਲਈ, ਮਾਇਕੀ ਗਿਲਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨੁ ਤਰਿਓ ਨ ਕੋਇ ॥' (ਪੰਨਾ—373)

'ਬਿਨੁ ਸੰਗਤੀ ਸਭਿ ਐਸੇ ਰਹਿ ਜੈਸੇ ਪਸੁ ਢੋਰ ॥' (ਪੰਨਾ—427)

'ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਵਿਣੁ, ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਜੂਨਿ ਭਵਾਵੈ ॥' (ਭਾ: ਗੁ: ਜੀ 5/18)

1 It has gone insane with the intoxication of Maya; it does not chant the Lord's Praise.

Practicing deception, it tries to cheat the world, and so it fills its belly. ||1||

Like a dog's tail, it cannot be straightened; it will not listen to what I tell it. 536

The proof of our inability or helplessness (in this situation) is this that despite numerous:-

religions

religious institutions

religious texts

knowledge

philosophies

prayer – worship

rites and rituals

yogic discipline

man's mental and spiritual 'life' instead of becoming higher and better it is fast declining.

That is why to free man from materialistic degradation's

reverse cycle

lowly flow of thoughts

habits

behaviour

Gurbani gives the one and only way:-

'Sadh Sangaat' (the company of the holy)

'Sat Sangaat' (the company of Truth)

Without the 'Sadh Sangaat' the company of the holy there is no other way for man to escape and free himself from materialistic degradation.

2 Without the Saadh Sangaat, the Company of the Holy, no one swims across. 373

3 Without the Sangaat, the Company of the Holy, all remain like beasts and animals. 427

4 Without the sadh sangaat, the company of the holy, and bereft of the word of the guru, man transmigrates into infinite species of life. Bh Gur 5/18

ਏਥੇ ਨਿਰਨੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨੁੱਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ, ਸੰਤ, ਸਾਧ, 'ਆਤਮ-ਜੀਵਨ' ਵਾਲੇ 'ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ' ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਦੀ ਇਉਂ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਤਾਕੀਦੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ :—

- 'ਮਿਲੁ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥' (ਪੰਨਾ—12)
 'ਕਰਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਸਿਮਰੁ ਮਾਧੋ, ਹੋਰਿ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ॥' (ਪੰਨਾ—631)
 'ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ, ਇਹੁ ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਜੀਤਾਰੇ ॥' (ਪੰਨਾ—404)
 'ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਤਿਸਕਾ ਜਗ ਭੀਤਰਿ, ਸਾਧ ਸੰਗ ਨਾਉ ਜਾਪੇ ॥' (ਪੰਨਾ—750)
 'ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਹੋਵਤ ਬਡਭਾਗੀ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਰਾਮਹਿ ਲਿਵਲਾਗੀ ॥' (ਪੰਨਾ—805)
 'ਚੀਤਿ ਆਇਓ ਮਨਿ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸਰਣਾਈ ।' (ਪੰਨਾ—1000)
 'ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਹੋਇ ਨਿਰਮਲਾ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਰੰਗਿ ॥' (ਪੰਨਾ—297)
 'ਜੀਵਨਾ ਹਰਿ ਜੀਵਨਾ ॥ ਜੀਵਨੁ ਹਰਿ ਜਪਿ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ॥' (ਪੰਨਾ—684)
 'ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਨਹੀ' ਕਛੁ ਘਾਲ ॥' (ਪੰਨਾ—272)
 'ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਕਹਤ ॥' (ਪੰਨਾ—281)
 'ਪੂਰਬ ਕਰਮ ਅੰਕੁਰ ਜਬ ਪ੍ਰਗਟੇ, ਭੇਟਿਉ ਪੁਰਖੁ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ ॥' (ਪੰਨਾ—204)
 'ਮਿਟਿਓ ਅੰਧੇਰੁ ਮਿਲਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਸੋਈ ਜਾਗੀ ॥' (ਪੰਨਾ—204)
 'ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਸਭ ਫਲ ਪਾਏ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਲਿ ਜਾਈ' ॥' (ਪੰਨਾ—621)
 'ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਿਹਚਉ ਹੈ ਤਰਣਾ ॥' (ਪੰਨਾ—1071)
 'ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲੁ ਹੈ, ਹੋਇ ਅਮੋਲੁ ਸਾਧ ਸੰਗ ਪਾਏ ॥' (ਭਾ: ਗੁ: ਜੀ 15/17)
 'ਗੁਰਮੁਖ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹ ਅਉਸਰੁ ਜਾਣਦੇ ॥' (ਭਾ: ਗੁ: ਜੀ 19/11)
 'ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਅਸਨੇਹ ਸਭ ਰੰਗ ਮਾਣਦੇ ।' (ਭਾ: ਗੁ: ਜੀ 19/11)

The point to note here is this, that Gurbani motivates one towards the sadh sangat – the company of the holy. This means that only the company and the service of blessed Gurmukh beloveds, sants, sadhus, evolved souls living a divine life can be beneficial and emancipating.

That is why in Gurbani the praises of the sadh sangat and the mandatory command has been made as follows:-

- 1 Join the Saadh Sangat, the Company of the Holy; vibrate and meditate on the Jewel of the Naam. 12
- 2 Join the Saadh Sangat, the Company of the Holy, and meditate in remembrance on the Lord; even a sinner like yourself will become pure. 631
- 3 Joining the Saadh Sangat, the Company of the Holy, sing the Glorious Praises of the Lord, and win this precious treasure of human life. 404
- 4 How fruitful is the life of that being in this world, who chants the Name in the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 750
- 5 One's life become fruitful and rewarding, by great good fortune. In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, enshrine love for the Lord. 805
- 6 The Primal Lord, the Architect of Destiny, has come into my conscious mind; I seek the Sanctuary of the Saints. 1000
- 7 In the Saadh Sangat, one becomes pure, O Nanak, imbued with the Love of God. 297
- 8 Life, spiritual life, is in the Lord. Spiritual life consists of chanting the Lord's Name in the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 685
- 9 In the Company of the Holy, there is no suffering. 272
- 10 In the Company of the Holy, one chants the Praises of the Lord, Har, Har. 281
- 11 When the seed of the karma of past actions sprouted, I met the Lord; He is both the Enjoyer and the Renunciate. My darkness was dispelled when I met the Lord. O Nanak, after being asleep for countless incarnations, I have awakened. 204
- 12 I have obtained all blessings from the Saadh Sangat, the Company of the Holy; I am a sacrifice to the True Guru. 621
- 13 In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, I am sure to be saved. 1071
- 14 Human life is precious, precious only if one gets the company of the holy. Bh Gur 15/17
- 15 Gurmukhs know (very well) that human birth is a rare opportunity. That is why they cultivate love for the holy congregation and enjoy all delights Bh Gur 19/11

‘ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਦੇ ਵੁਠਿਆ ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਫੇਰਿ ਮਿਟਾਈ ॥’
(ਭਾ: ਗੁ: ਜੀ 40/10)

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ‘ਆਤਮ-ਜੀਵਨ-ਰੋ’ ਹੀ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਬਦੁ ਦੀਪਕੁ ਵਰਤੈ ਤਿਹੁ ਲੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ—664)
‘ਸਰਬ ਜੋਤਿ ਤੇਰੀ ਪਸਰਿ ਰਹੀ ॥’
ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਨਰਹਰੀ ॥’ (ਪੰਨਾ—876)
ਸਭੁ ਇਕੋ ਸਬਦੁ ਵਰਤਦਾ ਜੋ ਕਰੇ ਸੁ ਹੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ—654)

‘ਬੀਜ’ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਲ ਦਾ ਬੂਟਾ :—

ਉਗਿਆ
ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ-ਹੋਇਆ
ਟਾਹਣੀਆਂ
ਪੱਤੇ
ਡੰਡੀਆਂ
ਫੁੱਲ

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ, ‘ਬੀਜ’ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ‘ਫੁੱਲ’ ਦੀ

ਮਹਿਕ
ਰੰਗਤ
ਸੋਹਪਣ
ਕੋਮਲਤਾ
ਮਿਠਾਸ
ਜੋਬਨ-ਅਤੇ
ਮੁਰਝਾਉਣ

ਤਾਈ-ਇਕੋ ‘ਜੀਵਨ-ਰੋ’ ਹੀ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ‘ਜੀਵਨ-ਰੋ’ :—

ਸਦੀਵੀ
ਲਗਾਤਾਰ
ਇਕਸਾਰ
ਸਹਿਜੇ ਹੀ

1 The transmigration in the 8.4 million species of life is ended if the holy company is pleased. Bh Gur 40/10

In reality in the whole creation only one ‘Divine Life Current’ is operating.

2 The Word of the Shabad is a lamp, illuminating the three worlds. 664

3 Your Light is prevailing everywhere.
Wherever I look, there I see the Lord.
876

4 The Word of Your Shabad alone is pervading everywhere; whatever You do, comes to pass. 654

From the ‘seed’ the flower plant

grew
flourished
branches
leaves
seed-pod
flower

appeared.

In this whole process of expansion, from the ‘seed’ to the ‘flower’ the

fragrance
colour
beauty
tenderness
sweetness
youth
wilting

only one ‘life-current’ has been operating.

This ‘life-current’ has been:-

eternally
continuously
unchangingly
automatically

ਚੁਪ--ਕੀਤੇ
ਗੁਪਤੀ-
ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਅਛੋਪ ਹੀ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ 'ਜੀਵਾਂ' ਨੂੰ :-
'ਜੀਅ-ਦਾਨ'
'ਜੀਵਨ-ਪਦਵੀ'
'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ'
'ਜੀਵਨ'

ਬਖਸ਼ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ 'ਜੀਅਦਾਨ' ਅਤੇ ਜੀਵਨ 'ਪਦ' ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ।

'ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਜੀਵਨ ਪਦ ਕਾਰਨਿ ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰੀਜੈ ॥
ਏਕੁ ਆਧਾਰੁ ਨਾਮੁ ਨਾਰਾਇਨ ਰਸਨਾ ਰਾਮੁ ਰਵੀਜੈ ॥' (ਪੰਨਾ—338)
'ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਦੀਆ, ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਚਿਤੁ ਲਾਏ ॥' (ਪੰਨਾ—443)

'ਦਮਿ ਦਮਿ ਸਦਾ ਸਮਾਲੁਦਾ ਦਮੁ ਨ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ ॥
ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾ ਭਉ ਗਇਆ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਇ ॥' (ਪੰਨਾ—556)
'ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਉ ॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਸਾਚੁ ਸੁਆਉ ॥' (ਪੰਨਾ—744)
'ਹਰਿ ਭਜਿ ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਜੀਤ ॥' (ਪੰਨਾ—980)
'ਅਬ ਮੋਹਿ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਈ ॥
ਚੀਤਿ ਆਇਓ ਮਨਿ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸਰਣਾਈ ॥' (ਪੰਨਾ—1000)

'ਨਾਮੁ ਨ ਬਿਸਰੈ ਤਬ ਜੀਵਨੁ ਪਾਈਐ, ਬਿਨਤੀ ਇਹ ਨਾਨਕ ਸਾਰੈ ॥' (ਪੰਨਾ—1214)
'ਜੀਵਨੁ ਤਉ ਗਨੀਐ—ਹਰਿ ਪੇਖਾ ॥' (ਪੰਨਾ—1221)
'ਜੀਵਨ ਰੂਪ ਸਿਮਰਣੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ ॥' (ਪੰਨਾ—743)
'ਜੀਵਨ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਦਇਆਲਾ ॥
ਰਵਣ ਗੁਣਾ ਕਟੀਐ ਜਮ ਜਾਲਾ ॥' (ਪੰਨਾ—760)
'ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ, ਜੀਵਨੈ ਕਾ ਮੂਲੁ ॥' (ਪੰਨਾ—987)

ਉਪਰਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ

'ਮਾਇਕੀ ਜੀਵਨ'

ਨੂੰ

'ਦੈਵੀ ਜੀਵਨ'

quietly
secretly
and invisibly has been operating in the whole creation and it has blessed numerous life forms with:-

'the gift of life'
'the stage in life'
'life- style'
'life' (itself).

This 'gift of life' and the 'stage in life' is elaborated upon in Gurbani as follows:-

- 1 Says Kabeer, to obtain the status of eternal life, worship the Lord with devotion. The Name of the Lord is my only Support; with my tongue, I chant the Lord's Name. 338
- 2 The Perfect Guru has given me the gift of spiritual life, and I center my consciousness on the Lord's Name. 443
- 3 With each and every breath, he constantly remembers the Lord in meditation; not a single breath passes in vain. His fears of birth and death depart, and he obtains the honored state of eternal life. 556
- 4 The immortal status is obtained through the Name of the Lord; the mind and body become spotless and pure, which is the true purpose of life. 744
- 5 Vibrating, meditating on the Lord, he is victorious in this precious human life. 980
- 6 Now, I have obtained the state of eternal life. The Primal Lord, the Architect of Destiny, has come into my conscious mind; I seek the Sanctuary of the Saints. 1000
- 7 If I do not forget the Naam, the Name of the Lord, then I die. Nanak offers this prayer. 1214
- 8 A person is judged to be alive, only if he sees the Lord. 1221
- 9 Your meditation and remembrance is life-giving, God. 743
- 10 The Merciful, Incomparably Beautiful, Embodiment of Life. Vibrating the Glorious Virtues of the Lord, the noose of the Messenger of Death is cut away. 760
- 11 Meditating, meditating in remembrance on Him, I have found everlasting peace. He is the source of life. 987

It is clear from the above discussion that according to Gurbani, to change

Materialistic Life into Divine Life

ਵਿਚ ਬਦਲਨ ਲਈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ :—

1. 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ', ਅਤੇ
2. 'ਸਿਮਰਨ'

ਦੇ 'ਸਾਧਨ' ਹੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਤਾਂ ਪਿਛੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਸਿਮਰਤੀ ਯਾ 'ਯਾਦ' ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਅਥਵਾ 'ਯਾਦ ਕਰਨਾ', ਮੁੜ-ਮੁੜ ਯਾਦ ਕਰਨਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪੀਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਮਨ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਟਿਕਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਕਹਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੁੱਖ, ਪਿਆਰ, ਰੱਸ ਆਦਿ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

'ਉਪਜੀ ਪ੍ਰੀਤਿ, ਪ੍ਰੇਮ, ਰਸ, ਚਾਉ ॥' (ਪੰਨਾ—290)

ਫੇਰ 'ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ' ਪਿਆਰਾ ਤੇ ਰਸਦਾਇਕ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਸਾਡੇ ਤਨ, ਮਨ, ਅੰਤਿਮ ਕਰਨ, ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਿਚ, 'ਗੁਰ-ਮੰਤ੍ਰ' ਫੁੱਧਾ :—

ਧੱਸ
ਵੱਸ
ਰੱਸ
ਦਿੜ—

ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਜੀਵ, ਗੁਰ-ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ 'ਰੂਪ' ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਬੀਰ ਤੂ ਤੂ ਕਰਤਾ ਤੂ ਹੁਆ, ਮੁਝ ਮਹਿ ਰਹਾ ਨ ਹੂੰ ॥' (ਪੰਨਾ—1375)

ਵਾਲੀ ਆਤਮਿਕ ਖੇਲ ਵਰਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Fasten one WORD, 'Mantar' to your heart. Let the WORD go with you in your daily work and your daily life. The WORD will keep you awake. In case of doubt, temptation or trouble, answer it with this one WORD. Repeat the WORD-until it penetrait your heart and soul, and you 'hear' it, with your heart, 'see' it in your integral intuition, and feel and enjoy its 'bliss' in your soul.

Thus your whole 'being' is gradually transformed into This ONE WORD, which will vibrate and thrill every call of your physical body, exhilarate your mind, and infatuate and intoxicate your soul.

ਇਸ ਉਚਮ-ਉਚੀ, ਸੂਚਮ-ਸੂਚੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ, ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਅਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ 'ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ' ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਸਹਿਜ-ਸਮਾਧ' ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਮਹਾਰਸ ਤੇ ਚਾਓਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਜੀਵ ਇਸ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ' ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

the method that is indicated is

1. 'The company of holy evolved souls' and
2. 'Simran'.

Details pertaining to 'the company of holy evolved souls' has already been discussed in detail.

Simran means recollection or to bring into 'consciousness'. In other words, to 'remember' again and again, to bring into (our) consciousness.

First the chanting of the Naam has to be done with the tongue. By and by with the help of the company of evolved souls and the practice (of Naam) the mind begins to settle into simran and one begins to experience indescribable calmness, peace, love, relish etc.

1 Love and affection, and the taste of yearning, have welled up within; 290

Then Gurmantar, the chant of the Guru, becomes beautiful and relish giving and slowly the 'Gurmantar'

thrusts
permeates
diffuses
entrenches

deeply into our body, mind, sub-consciousness, into every hair and becomes the 'embodiment' of Gur-mantar itself.

2 Kabeer, repeating, "You, You", I have become like You. Nothing of me remains in myself. 1375

English version

In this lofty of the loftiest, purest of the pure Divine State, we do not do simran. Instead the simran automatically goes on by itself in our innate self. In this state of spontaneous meditation the extent of bliss and joy is so great that the being (man) cannot discard the 'relish of love'.

‘ਤੇਰਾ ਜਨੁ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣਿ ਮਾਤਾ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸਾ ਨਿਧਿ ਜਾ ਕਉ ਉਪਜੀ
ਛੋਡਿ ਨ ਕਤਹੂੰ ਜਾਤਾ ॥’ (ਪੰਨਾ—532)

‘ਮੂ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੀ ॥
ਤੋਰੀ ਨ ਤ੍ਰੁਟੈ ਛੋਰੀ ਨ ਛੁਟੈ ਐਸੇ ਮਾਧੋ ਖਿੰਚ ਤਨੀ ॥’ (ਪੰਨਾ—827)
‘ਬਿਸਰਤ ਨਾਹਿ ਮਨ ਤੇ ਹਰੀ ॥ ਅਬ ਏਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਹਾ ਪ੍ਰਬਲ ਭਈ
ਆਨ ਬਿਖੇ ਜਰੀ ॥’ (ਪੰਨਾ—1121)

ਐਸੀ ਬਿਸਮਾਦੀ, ਰਹਿਸਮਈ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ‘ਜੀਵ’, ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ :—

‘ਜੀਵਨ-ਰੋ’
ਸ਼ਬਦ
ਨਾਮ
ਧੁਨੀ
ਅਨਹਦ ਰਾਗ
ਪ੍ਰੀਤ
ਪ੍ਰੇਮ
ਰਸ
ਚਾਉ
ਖੁਸ਼ੀ

ਮਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ‘ਸਹਿਜ-ਸਮਾਧ’ ਵਿਚ ਲਿਵ-ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ‘ਇਕ’ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ :—

ਜੋਤ
ਹੁਕਮ
ਸ਼ਬਦ
ਨਾਮ
ਧੁਨੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਭੀ ਇਕੋ ਹੈ ।

ਇਹ ‘ਇਕੋ’ :—

‘ਜੀਵਨ-ਰੋ’
‘ਜੀਵਨ-ਭੋਗ’
ਪ੍ਰਿਅ-ਖੇਲ
‘ਜੀਵਨ’

ਸਾਗੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਚੌਰੇ-ਚੌਰੇ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ

ਸਦੀਵੀ
ਅਟੱਟ
ਅਭੁਲ
ਗੁਪਤੀ

‘ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਭਰਪੂਰ’ ਹੈ ।

1 Your humble servant, O Lord, is intoxicated with Your sublime essence.
One who obtains the treasure of the Nectar of Your Love, does not renounce it
to go somewhere else. 532

2 I have fallen in love with my Beloved Lord. ||Pause||
Cutting it, it does not break, and releasing it, it does not let go. Such is the
string the Lord has tied me with. 827

3 I do not forget the Lord in my mind.
This love has now become very strong; it has burnt away other corruption.1121
In such a wondrous, mysterious state, man experiencing:-

‘life current’
shahbadh (word)
Naam
sound current
Celestial melody
affection
love
relish
joy
euphoria

in the innate self, merge in the ‘meditation of spontaneity’.

The Infinite Being is ‘One’ and the flow of Its:-

Light
Hukam (command)
Shabadh (word)
Naam
sound current
manifestation

is also One.

This ‘One’:-

‘life current’
‘thread of life’
play of love
‘life’

is

eternally
uninterruptedly
unerringly
secretly

‘operating and pervading’ in the innate self of each and every particle of the whole
creation.

ਇਸ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਦੀ ਸਹਿਜ-ਚਾਲ ਦੀ :—

ਇਕੋ ਧੜਕਨ ਹੈ,
ਇਕੋ ਅਕਲ-ਕਲਾ ਹੈ,
ਇਕ-ਸਾਰ ਰਵਾਨਗੀ ਹੈ,
ਇਕੋ 'ਜੀਵਨ' ਹੈ,

ਜਿਸਨੂੰ 'ਜੀਵਨ-ਪਦਵੀ' ਯਾ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਜਦ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ, ਇਸ ਬਿਸਮਾਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ 'ਜੀਵਨ ਰੂਪ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਇਸ ਪੰਗਤੀ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ 'ਕੱਮਾ' ਤੇ 'ਮਾਣ' ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

'ਜੀਵਨ-ਰੂਪੁ ਸਿਮਰਣੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ ॥' (ਪੰਨਾ—743)

ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਜਦ 'ਜੀਵ' ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਦੇ ਇਸ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ' ਸਿਮਰਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ

'ਆਖਾ ਜੀਵਾ ਵਿਸਰੈ ਮਰਿ ਜਾਉ ॥' (ਪੰਨਾ—9)

'ਮਰਣੈ ਬਿਸਰਣੈ ਗੋਬਿੰਦਹ ॥

ਜੀਵਣਹਰਿ ਨਾਮ ਧ੍ਰਾਵਣਹ ॥' (ਪੰਨਾ—1361)

'ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਪਿਆਰਾ ਵਿਸਰੈ ਭਗਤਿ ਕਿਨੇਹੀ ਹੋਇ ॥

ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਸਾਚ ਸਿਉ ਸਾਸੁ ਨ ਬਿਰਥਾ ਕੋਇ ॥' (ਪੰਨਾ—35)

ਬੇਤਲ ਵਿਚ ਪਈ 'ਸ਼ਰਾਬ' ਦੀ ਹਸਤੀ, ਸਿਰਫ਼ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ, ਕੌੜੇ ਮਿਲ-ਗੋਝੇ (Solution) ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਯਾ ਗਿਆਨ ਭੀ 'ਫੋਕਾ' ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਉਸੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ 'ਪੈਗ' ਪੀਣ ਨਾਲ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਕੋਈ ਅਨੋਖੇ ਸ਼ਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਜਰਬੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਮਾਣਦਾ ਹੈ :—

ਸਰੂਰ
ਮਸਤੀ
ਖੁਸ਼ੀ
ਉਮਾਹ
ਜੋਸ਼
ਚਾਓ,

ਆਦਿ, 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਦੇ ਤਨ-ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਟ ਕੇ, ਮਲੋ-ਮਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ :—

'ਸ਼ਰਾਬ' ਦਾ 'ਪੈਗ'—

'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ—

The spontaneous flow of this 'Life-Current':—

has only One vibration,
has only One power,
has only One unchanging flow,
has only One life,

which is called highest 'status of life' or 'life giving'.

When a gurmukh (guru-orientated person) experiences this wondrous state then his simran becomes 'life's embodiment' and he 'cultivates' and experiences this line from Gurbani:—

Your meditation and remembrance is life-giving, God.

743

His simran becomes 'life-giving'.

When 'man's' attention sometimes comes out of this 'life-giving' simran then

2 *Chanting it (the Naam), I live; forgetting it, I die.*

9

3 *It is death to forget the Lord of the Universe.
It is life to meditate on the Name of the Lord.*

1361

4 *One whose mind and body are cooled and soothed by the True Lord-no breath of his is wasted.*

35

The presence or form of 'Liquor' in a bottle is nothing but a solution that is colourful and bitter and its information or knowledge too is 'hollow'. Upon taking a 'peg' the alcoholic experiences and savors some extraordinary physical and mental feelings (like):—

pleasure
intoxication
happiness
exuberance
enthusiasm
joy,

etc. which inevitably spurt forth from his mind and body.

In other words:—

the 'peg' of liquor-
goes into the alcoholic

ਸ਼ਕਤੀਵਾਨ ਅਤੇ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ 'ਸਰੂਰ' ਦੇ ਅਸਰ ਹਠ-ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੀ ਹਰ ਇਕ :—

ਹਰਕਤ
ਅਦਾ
ਬੋਲ
ਤੱਕਣੀ
ਵਤੀਰਾ
ਸੋਚਨੀ
ਫੈਸਲਾ

ਸਭ ਕੁਝ 'ਬਦਲ' ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਦਾ 'ਆਪਾ' ਭੀ 'ਸ਼ਰਾਬ-ਰੂਪ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ :—

1. 'ਸ਼ਰਾਬ' ਹੀ ਉਸਦਾ 'ਜੀਵਨ'
2. 'ਸਰੂਰ' ਉਸਦਾ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ',
3. 'ਸ਼ਰਾਬ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਇਕੋ ਰੂਪ

ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਜੇਕਰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ 'ਸ਼ਰਾਬ' ਨਾ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੂੰ 'ਟੋਟ' ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ 'ਮਰਨ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

‘ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਇਕ ਰਾਤੀ ॥

ਜਿਉ ਬਿਨੁ ਅਮਲੈ ਅਮਲੀ ਮਰਿ ਜਾਈ ਹੈ ਤਿਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਹਮ
ਮਰਿ ਜਾਤੀ ॥’ (ਪੰਨਾ – 668)

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ, ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਇਲਾਹੀ—
'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ', 'ਸ਼ਬਦ', 'ਨਾਮ' ਦੀ 'ਰੁਣ-ਬੁਣ' ਅਤੇ ਬਿਸਮਾਦੀ ਮਹਾਂ ਰਸ ਨੂੰ :—

ਬੁਝਦੇ
ਚੀਨਦੇ
ਪਹਿਚਾਨਦੇ
'ਮਾਣਦੇ'

ਹੋਏ, ਆਪ ਹੀ 'ਸ਼ਬਦ-ਰੂਪ' ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ—
ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਜੀਵਨ-ਰੂਪ' ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ, ਗੁਰਵਾਕ :—

“ਜੀਵਨ-ਰੂਪ ਸਿਮਰਣੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ ।” (ਪੰਨਾ— 743)

ਦੀ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੁਆਰਾ, 'ਵਿਆਖਿਆ' ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਤਮਿਕ 'ਜੀਵਨ-ਪਦਵੀ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

becomes power-packed and 'life-giving' and under its exhilaration alcoholic's every:-

action
gesture
word
look
behaviour
thought
decision

everything 'changes'.

In this way over a period of time the alcoholic's 'innate self' becomes the 'embodiment of alcohol' and he is called as an alcoholic.

In this way:-

1. Alcohol becomes his 'life'.
2. 'exhilaration' becomes his 'life-giving' (force).
3. 'Alcohol' and the 'alcoholic' assume one form.

If he does not get 'alcohol' on time, the alcoholic experiences a 'restlessness' which is like 'death' to him.

Without the Lord, I cannot live for even a second.

Like the addict who dies without his drug, I die without the Lord.

668

Exactly in the same way gurmukh (guru orientated person), while doing simran:-

unravel
discover
recognise
'enjoy'

the divine 'Life-Current', 'Shabadh', the 'melody' of the 'Naam' and the wondrous supreme bless and themselves become the 'embodiment of the Shabadh' and in this way the simran of the Master Waheguru become their 'live-giving-force' and their life-style provides the explanation of the Gurbani line:-

Your meditation and remembrance is life-giving, O God.

743

and according to gurmat (the teachings of the Guru) they achieve the Divine 'Status of Life'.